

WADVAAARDERS BE RICH TEN

- ◊ WADNAVIGATIE
MET PAPIER EN DIGITAAL
- ◊ MET EEN ROLSTOEL HET WAD OP
ANKEREN EN DROOGVALLEN
- ◊ HOE GOED IS QUICKTIDE EIGENLIJK?
ENERGIETRANSITIE
- ◊ EEN TOCHT, TWEE GEZICHTEN

WADVAAARDERS VERENIGING VOOR VRIJ EN VERANTWOORD VAREN OP DE WADDEN

**Najaar
2022**

Jaargang 31 nr 112

Vooraf

Schaarste

In tijden van overvloed staan we er niet zo bij stil, en vinden we het 'ter beschikking hebben' van van alles en nog wat, de normaalste zaak van de wereld. In tijden van schaarste blijkt ineens dat die vanzelfsprekendheid er ingeslopen is. Tekort aan gas is actueel op dit moment, tekort aan (zoet) water wordt intens beleefd in diverse landen, onze voorzitter refereert er ook aan in zijn column. Tekort aan personeel, opvangplekken, biodiversiteit, en ga zo maar door. Hebben we de goede jaren achter de rug en de moeilijke tijden vóór ons? Wie zal het zeggen. Hopelijk hebben we voldoende slagkracht en organisatievermogen om ons te wapenen tegen fatale tekorten.

Betrek dat eens op onze vereniging. Van oudsher een actieve actievoerende vereniging is langzaam geëvolueerd tot een vereniging die mag meepraten om het beleid mede te bepalen, en de belangen voor de Wadvaarders op die manier te behartigen. Dat gaat zo goed dat we kunnen spreken van een makkelijk periode waar we in zitten. Gewoon door blijven gaan met overleggen en onze doelstellingen lijken ingevuld.

Maar blijft dat zo? Daarvoor moeten we uiteraard blijven waken. Gezegdes zoals 'stilstand is achteruitgang' geven aan dat gemakkelijke tijden soms onverwachts omslaan in lastige. Mevrouw Haes neemt afscheid maar niet zonder ons hiervoor te waarschuwen, een tekort aan vernieuwingsdrang. We zouden eens goed moeten kijken hoe wij ons als Wadvaarders kunnen en moeten voorbereiden op de mogelijke komst van andere tijden. Een pro-actieve houding hierin houdt de vereniging ook levend en behoed ons voor inslapen, stilstand. Wat komt mogelijk op ons af en hoe kunnen we dat pareren?

Zullen we het daar eens over hebben op de volgende Wadvaardersdag?

Water

Afgelopen zomer lag ik in de haven van één van de Waddeneilanden en op het schip naast ons was de schipper druk in de weer met de zoetwaterslang. Na het tanken begon hij met dezelfde slang het dek te wassen, met gebruik van shampoo. Het was in de periode dat er weinig zoet water in Nederland was. Ik heb meteen gekeken of er ook een Wadvaarders vlaggetje in het want hing, maar dat was niet het geval.

Wat moet je in zo'n geval doen, de persoon erop aanspreken of het aan de havenmeester overlaten? Ik vind dat een dilemma en veelal kan ik m'n mond niet houden, tot verdriet van mijn vrouw. Dan zegt zij: "Je bent er niet om een ander op te voeden". Is dat zo? Zijn we toch ook niet een beetje verplicht om een ander erop te attenderen dat die iets beschadigt wat mij ook lief is, zoals onze aarde?

“Het gaat ‘in het bloed’ zitten

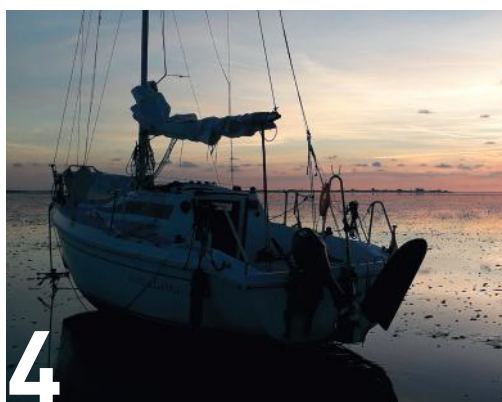
Zelf proberen wij zuinig om te gaan met zoet water, ook thuis. Ook daar laten we de kraan niet onnodig lopen, douchen we kort en laten we het koude water, voorafgaand aan het douchen, in een emmer lopen voor in de tuin. In de thuishaven was ik een enkele keer wel eens het dek als het niet anders kan, maar meestal laat ik het aan de regen over om het dek te spoelen. Echter zijn we als watersporters wel blij met een droge zomer? Tijdens het varen zitten we natuurlijk niet te wachten op regen. Van de andere kant wordt zoet water het nieuwe goud in de wereld. Er ontstaat langzamerhand een gebrek aan zoet water. Dat is niet alleen door droogte, maar ook door de wijze waarop we ermee omgaan. Ook aan boord kan dat gaan tellen. Ik ben blij dat het toilet van mijn boot ook op buitenwater kan werken en ik daarvoor niet altijd zoet water nodig heb.

INHOUD

Het Wad blijft trekken. Wanneer mijn vrouw en ik een langere zeetocht maken verlangen we toch altijd weer naar het Wad. Van onze tochten naar o.a. de Scilly's, Kanaaleilanden en Oostzee genieten we altijd erg, maar we verlangen toch altijd weer naar de Waddenzee. We weten zelf niet wat het is, wellicht de rust, de natuur en mogelijk ook een soort thuisgevoel. Mijn vrouw en ik komen van jongs af aan op de Waddeneilanden. Ik heb op Terschelling op de zeevaartschool gezeten en mijn vrouw ging met haar moeder vaak naar Terschelling. Dan gaat het kennelijk 'in het bloed' zitten.

Overigens is het maar de vraag hoelang het Wad nog wad blijft. Met de stijging van de zeespiegel raken de platen, die anders bij eb droogvallen, wellicht voor altijd onder water. Dit ondanks de verzanding van de Waddenzee. Dit is een boeiende en ook spannende race welke van de twee factoren gaat winnen. Wellicht is dit een interessant onderwerp om nog eens onder de aandacht te brengen op één van onze bijeenkomsten.

Rob Leemans, voorzitter

4 Wadnavigatie met papier en digitaal

Paul Raasveld maakt op twee manieren een rondje Balgzand.

9 Met een rolstoel het Wad op

Anita Brehms beschrijft de ervaringen bij SailWise.

11 Wad zie ik

Flora, fauna of objecten die je tegen kunt komen op het Wad.

12 Laag water, ankeren en droogvallen

Lex van Gijssel belicht enkele methodes voor een unieke ervaring.

16 Hoe goed is QuickTide eigenlijk

Wim Blankenstijn over de nauwkeurigheid van de diepteberekeningen.

20 Energietransitie ook in de recreatievaart

Op de HISWA besproken door Jan Röben.

22 Wadverdernog

Diverse wetenswaardigheden.

24 Van de bestuurstafel

Door Robbert van der Eijk

26 Een tocht, twee gezichten

Een beleavingsverhaal van Marianne den Hartog.

31 Boordbibliotheek

35 Erecode voor Wadvaarders

36 Column mevr. M.C. Haes

Wenkend toekomstperspectief.

**WADVAARDERS
BERICHTEN**
Inleverdatum
kopij

Kopij voor Berichten najaar 2023 uiterlijk
10 maart 2023 naar de redactie:
berichten@wadvaarders.nl

Wadnavigatie met papier en digitaal: een rondje Balgzand

BE
RICH
TEN
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

4

Voor Paul Raasveld is digitaal navigeren niet vanzelfsprekend. Hij gebruikt een app op zijn telefoon pas twee seizoenen. Wat doet digitaal navigeren met ons Wadvaarders? Om dat te onderzoeken vaart hij een rondje Balgzand. Tweemaal; eerst navigerend met de vinger op de kaart en dan nog eens met de app.

De Krokkors droog op de Breehorn

Door digitaal varen is de Wadvarder geruisloos van kleur verschoten. Natuurlijk ben ik ook overstag gegaan. Dat was twee jaar geleden. Toch denk ik soms: weet ik nog wel wat een boeienlijstje is? Het belang van een kompas...? Een, twee keer in het seizoen laat ik daarom de digi-app uit en navigeer ik weer in de papieren kaart. Om mijn vaardigheden wat te onderhouden, essentieel voor het zelfverzekerde gemoed. Ook als mijn mobieltje overboord vliegt. Goed zeemanschap.

Je neemt hiervoor een lastig vaarwater met de tonnen ver van elkaar, onregelmatige poortjes en kronkelig. Bijvoorbeeld de Wierbalg op het Westwad. Dus draai ik vanaf het Malzwin stuurboord uit het vaarwater in richting de W2A. Boeienlijstje bij de

hand, de verrekijker op de bakskist, de papieren vaarkaart op de kaartentafel en ik trek een vorsende blik. Bij het passeren van elke ton vouw ik het bekrabbelde papiertje verder om, lees de grondkoers en de afstand naar de volgende boei en kijk om mij heen wat de stroom doet met de kompaskoers. Opsturen, zie ik. Regelmatig kijk ik daarom even om. Dan, plots is het volgende tonnetje zoek! Even twijfel ik. Maar de dieptemeter trekt aandacht, ik handel ernaar en leg het scheepje met een ruk stil. Ergernis. Terwijl ik verzenuwd naar de dieptemeter loer, overvalt mij lichte paniek, wat is hier ook alweer de betonningsrichting... Eerst een krachtterm met geknepen stem. Draai mijn hoofd naar rechts en links, nog eens rechts, en grijp dan de kijker. Een botte grom, hij is niet scherp gesteld. Draaien. Dan zie ik mijn volgende boeijte liggen. Zeker weten aan bakboord passeren die W9? Ja... Mijn trillende handen maken de helmstok los, niet pal oost sturen nu want dan loop je vast. Het scheepje gaat weer op de juiste koers. Ik ga zitten. Het boeienlijstje is verder adequaat en ik rond deze oefening af bij het passeren van het laatste poortje. Eenmaal aan de steiger vind ik dat misgaan nog het aardigste moment: wat doe je dan, handel je adequaat?

“Wat is hier ook alweer de betonningsrichting?”

Rondje Balgzand met papier

Deze ervaring bracht mij ertoe om een uitdagend rondje tweemaal te zeilen, eenmaal met papieren navigatie, daarna met de app. Een rondje Balgzand. Daarvoor moet je vanaf het Malzwin over de platen naar het Amsteldiep. Schreef ik in de

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

5

Wadvaarders Berichten voorjaar 2016 nog dat de afsluiting van het Mosselgaatje zo'n rondje vrijwel onmogelijk maakte, inmiddels heeft de ingang van de noordelijkste vinger zich weer naar het zuiden verplaatst precies onder de afsluiting. Dit was in 2008 ook de bedoeling van de afsluiters geweest.

Het vinden van deze ingang is met de app geen kunst, maar met alleen de kaart een hele toer. Dan moet je de tijd hebben. Eerst de situatie verkennen bij laag water, een schetsje maken, iets dat ik al in mei gedaan had. Want zonder zo'n verkenning is het vinden van het smalle ingangetje gokwerk. Omdat ik alleen met papier navigeer, heb ik dat schetsje als leidraad.

Gele ton WNB (Wet Natuurbehoud artikel 2.5) Mosselgaatje.

Komend vanaf de Malzwin 5 richting de gele ton WNB (Wet Natuur Bescherming) val ik, schichtig glurend naar de dieptemeter, verder af en maak uiteindelijk een bananenbochtje tot bijna zuid. Ondanks het schetsje voelt het als nattevingerwerk. Mijn rechterhand knijpt daarom gespannen in het touwtje van het roerblad, maar de meter zakt niet onder de 1,4 meter. Nu heb ik de gele ton inmiddels achterlijker dan dwars, dat gaat goed. De dieptemeter kruipt weer op, twee meter, ik ben in het geultje. Euforie overvalt mij, een onverwacht gevoel, maar ik dwing het weg nu, ik moet geconcentreerd blijven om het

geultje te houden. Bezorgd voel ik het jachtje accelereren door een vlaag.

Voor dit tochtje had ik alleen fok 1 gehesen om te profiteren van het rustige noordenwindje. Mocht ik vastlopen, dan jas ik het fok in een snelle beweging naar beneden met de neerhaler. En ik heb expres geen grootzeil bij om oploeven bij vastlopen te vermijden. Maar ook om niet te veel druk op mijn roerblad te krijgen. Want in dit geultje zet ik nu mijn roerblad los. Het gaat volgens plan, maar los geeft extra druk op de helmstok. De hefkiel steekt nog 1,1 meter en nu is het zaak deze omhoog te krijgen. Ik bind de helmstok met twee touwtjes vast, grijp met beide handen de kielталie, zet mij schrap en trek... Doordat ik rechts van de lengteas van de Krokfors sta valt hij af alsof hij een windsurfplank is. Ik realiseer mij wat ik heb veroorzaakt en verplaats mijn gewicht rap naar mijn linkerbeen, maar wiegend en stotend raakt het jacht de geulrand. Met twee armen druk ik de helmstok door naar lij en kijk wat de fok nu doet. Puur werktuigelijk gooi ik de schoot los en het jachtje bikt. Verder nog die helmstok! Het laatste puntje bewegingsenergie doet nu wat ik wil, de hobbeltjes vlakken uit en plots verdwijnt dat starre vastloopegevoel, we drijven weer.

Veel tijd om te hijgen is er niet, er komt een moment dat ik moet oploeven om de geul te houden maar wanneer? Kijk je op de kaart dan zie je na het bochtje de diepgang stevig toenemen tot wel vier meter. Dan glinstert er links vaag wittig een schuimnaad voor mij uit, vaag maar zichtbaar, veel verder naar links dan ik verwacht, het geeft wat comfort, het geultje lijkt best breed.

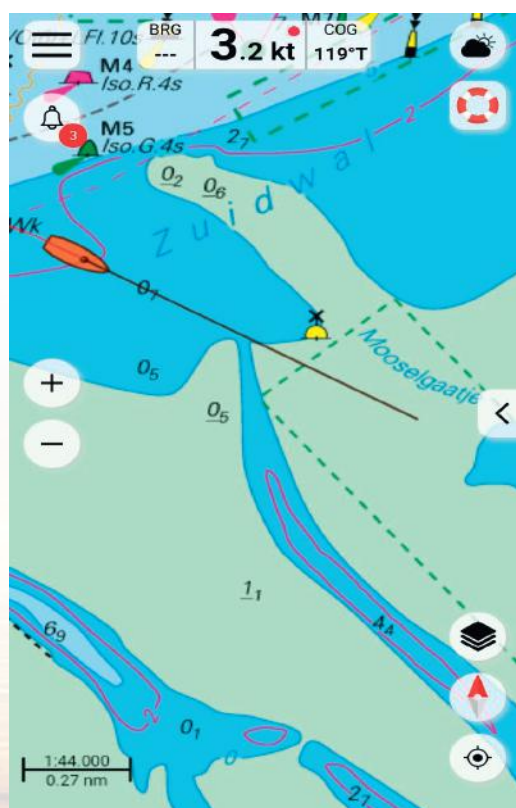
Nu is het geduldig koers houden want met deze lage snelheid duurt anderhalve mijl best lang. Het kleurverschil links stelt gerust en ook al duwt het stroompje het jacht langzaam maar zeker iets naar bakboord, ik voel dat er genoeg ruimte is en val niet af. Zo gaat het wel een half uur. Maar concentratie verslapt, een paar minuten ontspanning. Mijn wijsvinger glijdt wat naar onderen. Weer een stukje verder en nog steeds in het geultje. Mijn ogen knijpen dicht tot spleetjes maar het water geeft steeds minder prijs. Hoe ver ben ik nu? Straks zal het water verzanden. Verrekijker erbij en dan zie ik in de verte de gele meettoren getooid met drie aalscholvers. Die nu bepaalt mijn koers. De Krokfors sukkelt gewillig daar naartoe. Dan voelt mijn zitvlak een schuivende remming over de platen en uiteindelijk zegt de zeilboot "Zo, ik lig." Ik moet er om lachen. "Okay dan," zeg ik hardop tegen het jachtje. Schoot los, anker uit, het is slechts voor de vorm want we liggen in nog geen halve meter water.

Wachten. Krabbeltjes in het logboek, die ik nu voor dit verhaal gebruik. Na een klein uur haal ik het anker op en stuur het jachtje met de neus richting de meetpaal. De wind is geruimd en iets toegenomen zodat oploeven lastiger wordt, alleen op

Vage stroomnaad laat de rand van de geul zien bij het Mosselgaatje.

Ik stuur het geultje in aan de hand van het beeldscherm.

fok. Zal ik de buitenmotor bijzetten? Een stemmetje verbiedt het mij. Maar ik voel een toenemend verlangen om het roerblad te zetten en realiseer mij dan dat het de druk op het roerblad is dat mij onrustig maakt. Het geeft de doorslag. Motor erbij. Deze stuurhulp is welkom, het ontlast het roer. En ja, de snelheid gaat wat omhoog. Een klein kwartiertje later zie ik op de dieptemeter dat we in het Amsteldiep zijn aangekomen. Ik doe de fok neer en motor met de vinger op de kaart naar de eerste gele ton. Daar pas durf ik het roerblad te zetten, wijs door ervaring. De rest van het rondje Balgzand is 'appeltje eitje', zelfs zonder boeienlijstje, het is goed betond.

“Digitaal varen geeft een specifieke vorm van genot

Rondje Balgzand met de app

Het is anders als je digitaal vaart. De app staat aan en ligt naast mij op de baksist. Ik draai rustig het Mosselgaatje in en stuur in het geultje aan de hand van het beeldscherm. De gps in mijn mobieltje is accuraat genoeg. Je ziet je grondsnelheid en in graden de grondkoers. De koerslijn priemt vooruit en is een welkom hulpmiddel om in het nauwe stroompje te blijven. Je kunt het kaartje ook nog eens uitvergroten waardoor je nog nauwkeuriger sturen kan. Andere zaken vallen mij nu op. Links van de geul weer dat kleurverschil. Ik zie dat een stroomnaad te veel gezegd is, wel gebeurt er duidelijk iets met de waterdiepte daar, de rand van het geultje wellicht. Ik kijk om mij heen, begin te genieten van de golfjes, het weidse uitzicht, de totale leegte ook van het Mosselgaatjesgebied. Het navigeert allemaal bijna vanzelf en als ik zou willen hoef ik niet eens meer op het boordkompas te kijken. Zo vaar ik naar het Amsteldiep. Ik schakel daar toch weer over op zichtnavigatie, want op de tonnen sturen en genieten van wat de stroom doet is toch veel aantrekkelijker. Zo zeil ik ook dit rondje uit en 's avonds beloon ik mijzelf met een fraaie droogvalplek op de Breehorn.

Slot

Wat heb ik nu ervaren? Digitaal varen geeft een specifieke vorm van comfort. Tolerant is het als je geest afdwaalt. Als vanzelf wissel je jouw aandacht voor het navigeren af met wat je allemaal om je heen ziet. Niet per se nautisch. En dat laatste is

**BE
RICH
TEN**

Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

8

ook weer fantastisch. Omdat je ontspannen bent neem je anders waar, breder, geen hyperconcentratie meer maar nieuwsgierig naar alles wat er is, een open blik. Je observeert zonder iets te hoeven doen met wat je ziet, hoort of voelt. Niets hoeven, heerlijke ontspanning, dat zeker. Het neemt cognitieve activiteit uit handen: observeren, concluderen, reageren met goed gekozen actie. Het geultje indraaien en 'blind' koershouden gaat digitaal haast vanzelf. Geen wonder dat iedere Wadvaaarder digitaal navigeert.

Hoezeer dus digitaal navigeren je comfort geeft, ik mis toch altijd iets in mijn Wadbeleving. De Waddenzee daagt je uit. Nergens vaar je een rechte streep zoals op Noordzee of IJsselmeer, suffig. Papieren navigatie zet je onbarmhartig helemaal in het moment. Ogen, oren, voelen, concentratie. Verslap je dan loop je vast. Ik kan ook genieten van het resultaat van mijn vaardigheden. En dan: je kleinheid in die prachtige zee. Hij tolereert je, maar dicteert wel wat je doen moet. Je voelt de Waddenzee als een levend wezen. Maar digitaal is er. Wie van de Texel 7 naar Marinehaven 6 zeilt, volgt digitaal sufweg de koerslijn op de app, per seconde gecorrigeerd voor de wind en

stroom. Netjes kom je aan. Doe ik het echter op het oog dan worden al mijn vermogens aangesproken: kijken en nog eens kijken, inschatten, twee, drie knoop stroom pareren, voelen wanneer die bak water van het Malzwin de Texelstroom bijbuigt en hoe dan. Anders gezegd: alles wat ik heerlijk vind aan zeilen. Zo kom ik tot de slotsom dat digitaal navigeren voor mij aanvullend is. En het fijne is dat iedere Wadvaaarder zijn eigen vrijheid heeft, als je maar zeemanschappelijk vaart. Dat is het fantastische van een kaart en van een app.

Tenslotte vroeg men mij: heb je geen schermafbeelding met de koers toen je in de papieren kaart navigeerde? Toegegeven, ik had inderdaad mijn mobieltje aangezet met de app, helemaal onder in mijn zeiltas gelegd. Het avontuur had mij echter zo in beslag genomen dat ik er pas na het rondje Balgzand aan dacht. Aan de steiger pakte ik het mobieltje en keek nieuwsgierig naar het scherm. Het lichtte niet op, er zat geen leven in. Hij had niets geregistreerd. Batterijtje was op. 'Doorgaan met oefenen', dacht ik tevreden met toch iets van triomf.

[Advertentie]

*Je eigen boot te klein om met vrienden, familie of collegas
het wad op te gaan?*

willemjacob.nl
info@willemjacob.nl
0502111863

**Huur de Willem Jacob om het wad op te gaan
voor een zeiltocht met of zonder droogvallen vanaf Lauwersoog.**

Familiedag - vriendenweekend - bedrijfsuitje - huwelijk - jubileum

Met een rolstoel het Wad op

Zeilen met een beperking? De wind maakt geen onderscheid!

BE
RICH
TEN
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

Heb je wel eens met een verbaasde blik gekeken naar iemand die in een rolstoel vanaf een drooggevalen schip een Waddenplaat werd opgereden? Dan heb je waarschijnlijk de Lutgerdina van SailWise gezien. Deze tweemastklipper vaart van april tot en met oktober wekelijks uit met gasten en vrijwilligers. Samen een week lang de Nederlandse wateren verkennen en samen zeilen. De wind in de zeilen, het klotsende water tegen de boeg en de zon in het gezicht. Een ultiem gevoel van vrijheid dat voor iedereen beschikbaar moet en kan zijn. Dat is het motto van SailWise.

Iedereen kan mee op de Lutgerdina! Niet alleen de accommodatie is geschikt voor mensen met een beperking of handicap, ook de mentaliteit van de bemanning en de vrijwilligers is volledig aangepast op de doelgroep. Iedere gast is uniek, daarom wordt keer op keer per persoon gekeken wat iemand wél kan, wat de behoeftes zijn en vooral wat de wensen van de gast zijn. Ondanks de beperkingen van de gasten, wordt er niet in beperkingen gedacht maar juist in mogelijkheden. Daardoor ontdekken gasten op de Lutgerdina wat ze wél kunnen. Ze krijgen uitgebreid de ruimte en tijd om zichzelf te ontwikkelen, grenzen te verleggen en

de eigen regie in handen te nemen. Het resultaat hiervan is dat ze zich na een zeilweek vaak fysiek en mentaal minder geremd voelen en meer uit het dagelijks leven kunnen halen. De mate waarin ze daadwerkelijk beperkingen ervaren wordt kleiner. Alles aan boord wordt samen gedaan, van zeilen tot koken, boodschappen doen en afwassen. Iedereen helpt op de best mogelijke manier.

“Denken in mogelijkheden

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

10

Varen op de Lutgerdina kan fysiek zwaar en uitputtend zijn. Toch laden de meeste gasten er mentaal gigantisch van op. Ongefilterd en onbegrensd jezelf zijn en omringd zijn met mensen met een gelijke visie, werkt verademend. Zeilen is dan ook vooral het middel op de Lutgerdina, en niet per se het doel van de vakantieweek. De vele mogelijkheden en de sfeer aan boord maken dat gasten kleine persoonlijke overwinningen ervaren gedurende de week. Mensen durven voorzichtig uit hun comfortzone te stappen en dingen te proberen waarvan ze nooit hadden gedacht dat dat mogelijk was. Zoiets hoeft niet groot te zijn. Zo was het hoogtepunt van een jongen van 20 met een spierziekte dat hij elke ochtend voor de hele groep plakjes kaas mocht schaven, ondanks een slechte

fijne motoriek. Aan het begin van de week lukte dat niet en viel het blok kaas uit elkaar, maar aan het einde van de week lukte het hem. Een andere gast is tijdens zijn vakantie op de Lutgerdina voor het eerst in zijn leven in een supermarkt geweest, wat een levensvernieuwend ervaring voor hem was. Een vrouwelijke gast met spasme praat al haar hele leven moeizaam en ietwat onverstaanbaar. Ze was gewend om stil te zijn, omdat ze zich bezwaard voelde om andere mensen moeite te laten doen om haar te begrijpen. Op de Lutgerdina ervaarde ze voor het eerst dat een hele groep mensen met haar in gesprek wilde gaan, haar mening wilde weten, haar verhaal wilde horen en vooral de tijd nam om naar haar te luisteren.

De Lutgerdina is meer dan alleen een zeilschip. Veel gasten ervaren de Lutgerdina als een tweede thuis. De Lutgerdina is een plek waar ze zich even niet hoeven aan te passen en geen masker op te hoeven hebben. We doen normaal wat normaal kan en speciaal wat speciaal moet.

De Lutgerdina heeft, zoals de meeste charterschepen, geen vaste route. Bij aanvang van iedere zeilzwertocht bepaal je als gast samen met je reisgenoten en de bemanning waar naartoe gevaren wordt. Alle reizen starten in de thuishaven Enkhuizen. Zodra de omstandigheden een beetje gunstig zijn wordt al snel de koers naar het Wad gezet. Voor het zeilen met de Lutgerdina op de Waddenzee zijn twee zaken extra belangrijk: een langere loopplank en goed vooruitdenken. Schipper Ruth Giessen: "Varen met de gasten van de Lutgerdina is als het dirigeren van een orkest. Je moet altijd een aantal stappen vooruitdenken zodat alle gasten ongeacht hun beperking zo veel mogelijk mee kunnen helpen. Een lange en vooral ook brede loopplank maakt het voor ons mogelijk om in de getijdenhavens aan te meren, en om bij het droogvallen het Wad te betreden." Droogvallen is dus goed mogelijk met de Lutgerdina en haar gasten. Zodra het eb wordt, zoeken we een goed plekje en moeder natuur doet de rest. Dankzij de verlengde loopplank kunnen we zelfs de rolstoelen het Wad op krijgen. Bij terugkomst aan boord worden alle rolstoelen meteen goed afgespoten, zodat het zout water geen roest veroorzaakt. En wanneer een rolstoel echt niet op het Wad mag, wordt er wel iets anders verzonnen. Regelmatig betreden gasten liggend in een kano of op een andere creatieve manier de zeebodem van de Waddenzee. En dat is wat wij bedoelen met denken en doen vanuit mogelijkheden, zodat iedereen onbeperkt kan genieten van wind, water, Wad en elkaar!

Scan deze QRcode
voor meer informatie.

Vanuit de gedachte dat meer kennis van wat je ziet ook leidt tot meer beleving, belicht deze rubriek planten, dieren of objecten die je tegen kunt komen op het Wad. Je vraagt je af wat het is, of je weet wat het is maar wilt er iets meer over weten.

Heremietkreeftje

In laag water zie je soms kleine kreeftjes lopen met een schelp of slakkenhuis op hun rug. Dat huis is gekraakt, in beslag genomen door deze heremietkreeft. Het weke achterlijf moet beschermd worden, en daarvoor wordt een gevonden, onbewoonde schelp gebruikt. Het woord heremiet komt uit het Grieks en betekent 'achtergelaten' of 'onbewoond'. Echter als de heremietkreeft groeit, heeft hij een groter huis nodig en zal deze moeten verhuizen. Als er voldoende schelpen of slakkenhuizen te vinden zijn, komen de kreeften in een rijtje bij elkaar om een plekje door te schuiven naar een grotere schelp. Soms is er echter schaarste, en dan gaan de kreeften het gevecht aan met anderen die een geschikter huis bij zich dragen. Als een heremietkreeft een grotere schelp gevonden heeft, maar deze blijkt toch te groot, dan blijft deze in de buurt wachten totdat een andere kreeft dit huis in beslag neemt. Het daarbij achtergelaten huis is iets kleiner en past mogelijk wel.

Er zijn zo'n 500 verschillende soorten heremietkreeften bekend bij biologen. De meesten leven in het water. De kleine heremietkreeft, zoals op de foto hiernaast, heeft een vergrootte linker schaar, terwijl de grote heremietkreeft juist een vergrootte rechter schaar heeft.

Schepen van de Waddenunit

Op het Wad kom je, naast die van de Wadvaarders, tal van andere schepen tegen waaronder allerlei boten van overheidsinstellingen, zoals Rijkswaterstaat en de Waddenunit.

De Waddenunit valt onder het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en vaart met vier schepen op de Waddenzee en de kuststrook boven de eilanden. De Asterias, de Phoca, de Krukel en de Harder bevaren elk een ander deel van het gebied. De Waddenunit ziet zich vooral als gastheer, maar houdt ook toezicht en handhaaft zo nodig. Ze verleent allerlei partijen ondersteuning bij hun activiteiten op de Waddenzee, zoals bijvoorbeeld bij de aan- en afvoer en bevoorrading van de vogelwachters op Engelsmanplaat en de Rottums. De Waddenunit neemt zelf deel aan onderzoek en neemt monsters ten behoeve van o.a. het NIOZ op Texel en Wageningen Marine Research.

Naar LNV brengt de Waddenunit een zwaarwegend advies uit over het afsluiten of openstellen van gedeeltes van de Waddenzee als onderdeel van de Europese Natura 2000-regelgeving. Onder andere op 't Rif en Simonszand plaatst de Waddenunit voor het begin van het broedseizoen de verbodsborden bij de oever om de broedende sterns en andere vogels te vrijwaren van bezoekers. Na het broedseizoen worden de borden weer weggehaald.

Laag water, ankeren en droogvallen

Voor de één is het gesneden koek, voor de ander nog een no-go: ankeren en droogvallen op de Waddenzee. Degenen die het gedaan hebben zullen echter beamen dat het een unieke ervaring is en een extra dimensie geeft aan het varen op het Wad. Je beleeft het Wad op een geheel andere manier.

Vele wadvaarders prijzen zich gelukkig met zo'n fantastisch getijdengebied in ons land. Grofweg tweemaal per dag laag- en hoogwater zorgt voor enorme waterstromen in en uit de Waddenzee tussen de eilanden door. Tweemaal per dag vallen platen droog en altijd komt het water weer terug. Dat gegeven maakt van 'onze' Waddenzee een uniek gebied voor flora en fauna. De watervogels doen zich te goed aan alles wat kruipt en sluipt op de vloedlijn. Wie daar oog voor heeft, komt elke Waddentocht weer aan zijn trekken. Wadvaarders genieten van dit getijdengebied door er te varen. Maar ga je een stap verder, door de grens van nat en droog op te zoeken, dan komt daar een geheel nieuwe beleving bij. Maak van dichtbij de overgang mee, en stap van je schip om zelf op het Wad rond te lopen. Tegelijk inspecteer je je onderwaterschip, en je krijgt ook de mogelijkheid om een eventuele algen-baard van je romp te vegen.

De terughoudendheid om te ankeren en droogvallen komt vaak voort uit onzekerheid. Houdt mijn anker wel, en wat gebeurt er als mijn schip de bodem raakt en het water nog verder terugzakt?

Natuurlijk begint het met een schip dat geschikt is om droog te vallen. Een platbodem, kimkieler, een kielmidzwaard, of een boot met waddenpoten om de boel overeind te houden. Verder is alleen nog enige kennis nodig en geschikt ankergerei. Dat laatste is sowieso verstandig om bij je te hebben, zeker op stromend water, als veiligheid voor noodgevallen zoals bijvoorbeeld motorstoring.

Op de website van de Wadvaarders staan veel wetenswaardigheden over ankeren en droogvallen onder het kopje 'wad-kennis'. Voor het ankeren zijn tips te lezen over de lengte van de ankerketting, het effect van wind en stroom, waarom je meestal geen ankerboei moet gebruiken, en het eventuele gebruik van twee ankers. Normaal gesproken kun je met een

achtergrondpeiling goed controleren of het anker houdt, maar lig je midden op de Waddenzee dan zijn er weinig objecten om de peiling te doen. Als je niet al te ver van een boei gaat liggen kun je die als referentie gebruiken, maar ook een ankerwacht op je kaartplotter of een app op je telefoon kan hier uitkomst bieden. Daarmee wordt de verplaatsing gemeten ten opzichte van het moment van instellen. Let op dat je de alarmgrens niet te krap zet. Anker je met afgaand water, dan verplaatst je schip zodra het weer drijft met opkomend water naar de andere kant van het anker, dus twee lengtes van de ankerlijn verschoven. De telefoon bevindt zich in het algemeen niet op de boeg van het schip, dus tel ook nog maar de lengte van het schip op bij de verplaatsing en neem wat extra marge.

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

12

vallen

Nabij een ton kun je goed zien of het anker houdt, foto K. de Kon.

Ook met betrekking tot het droogvallen staan voldoende tips op de website. Je zou de toe te passen methodes kunnen indelen in drie categorieën, van eenvoudig tot gedetailleerd.

3 uur voor laagwater

De eenvoudigste methode om je droogvalmoment te bepalen is om het tijdstip 3 uur voor laagwater aan te houden. Ga daarbij uit van de dichtstbijzijnde locatie waarvan het laagwatertijdstip bekend is, meestal een havenplaats zoals Harlingen, West-Terschelling etc. Als je 3 uur voor het laagwater de bodem raakt, dan weet je zeker dat je om en nabij de 6 uur later weer los

komt. Het is dus een veilige manier. Het voordeel van deze methode is dat het geen rekenwerk behoeft, en je daar dus ook geen fouten mee kunt maken. Niet elk hoogwater is even hoog, maar 3 uur is ruim gekozen zodat er voldoende marge aanwezig is. Het nadeel van deze methode is dat het minder precies naar de waterstanden kijkt en je dus niet met zekerheid kunt zeggen dat je echt helemaal droog komt te staan. Dat hangt af van het verval op die dag en de diepgang van het schip. Maar je zou met deze methode wel je eerste ervaringen veilig kunnen opdoen.

De groene baard, foto Johan Wieland. [CC BY-ND 2.0]

Regel van twaalf

Een iets verfijndere methode is het gebruik van de regel van twaalf. Het rekenwerk dat je hierbij moet verrichten geeft een indicatie van de te verwachten diepte op de gegeven locatie. De berekening houdt rekening met het verschil tussen hoog- en laagwater, voor wat betreft tijdstip en waterhoogte. Het rekenwerk is echter wel foutgevoelig, en zelfs als je de berekening goed uitvoert, is de berekende waterhoogte slechts een indicatie, en voegt eigenlijk niet zoveel toe ten opzichte van de vorige methode.

Gebruik QuickTide

Het gebruik van QuickTide geeft veel preciezer aan wat de waterhoogte op een bepaalde locatie zal zijn. Qua locaties zijn er veel meer keuzemogelijkheden, omdat ook veel passages

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

13

BE
RICH
TEN
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

14

Houd je
vervolgens
aan de
Erecode en
geniet van
het Wad

Zonsopkomst nabij het Vingegat, foto Lex van Gijssel.

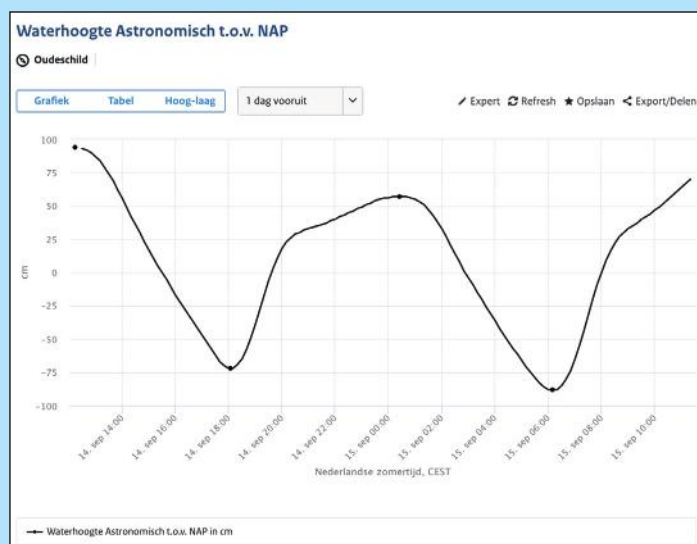
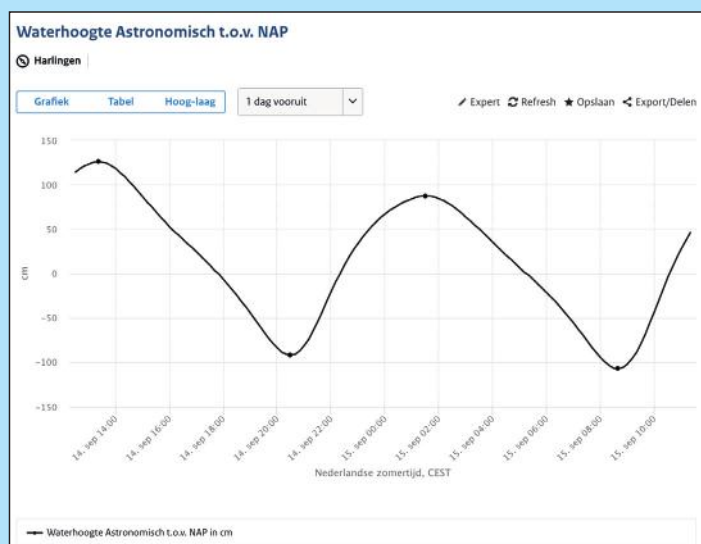
(geulen) gekozen kunnen worden. QuickTide houdt er dan rekening mee dat het hoogwater op zo'n locatie iets vroeger of later is dan op een bekende locatie uit de getijdentabellen.

Met de goede instellingen in de app voor wat betreft diepgang en gewenste kielspeling kun je goed bepalen hoe laat je moet ankeren in welke diepte, om zeker te weten dat je helemaal droogvalt, en dus je schip af kunt stappen. En je kunt goed zien op welk tijdstip je weer drijft en je tocht kunt vervolgen. Is QuickTide dan ideaal en nauwkeurig? Nee, niet helemaal. Lees hiervoor het artikel 'Hoe goed is QuickTide eigenlijk', elders in dit nummer.

Getijdenkrommes

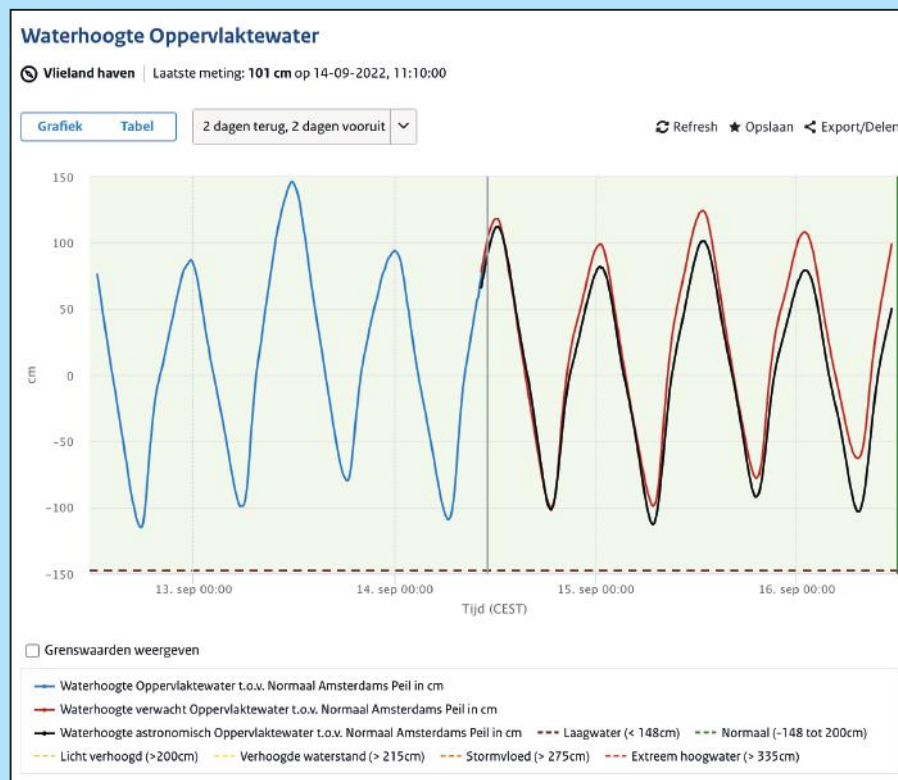
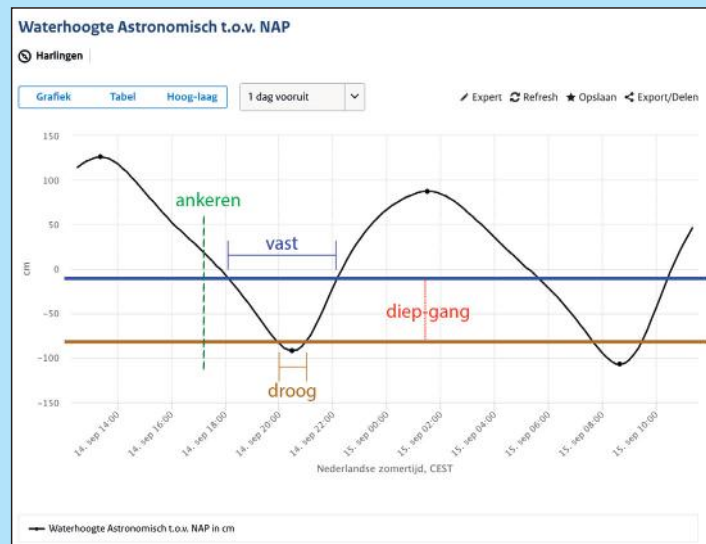
QuickTide is makkelijk in het gebruik, maar ben je van mening dat je ook zonder zo'n digitaal hulpmiddel uit de voeten moet kunnen, dan kun je de getijdenkrommes gebruiken, zoals die op <https://waterinfo.rws.nl/#!/kaart/waterhoogte/>. Je kunt hierop voor diverse locaties het astronomisch tij zien, maar ook de werkelijk verwachte waterhoogtes, rekening houdend met de afwijkingen als gevolg van wind en luchtdruk.

Op de astronomische getijdenkrommes van Oudeschild en Harlingen is duidelijk te zien dat het werkelijk verloop van het getij behoorlijk kan afwijken van een ideale sinus waar de regel van twaalf van uitgaat.

Op de kromme van die dag en locatie kun je de lijnen intekenen om je ankermoment en diepte te bepalen. Teken een horizontale lijn op een hoogte die overeenkomt met de gewenste duur van droogliggen (bruine lijn in de figuur). Een 2e lijn daarboven (blauwe lijn in de figuur), de diepgang van je schip ten opzichte van de bruine lijn, geeft aan in welke periode je dan vast ligt op de bodem. Vervolgens kun je een ankermoment bepalen (groen) waarbij je, afhankelijk van het tijdstip, kunt zien op welke diepte je moet ankeren. De dieptemeter doet het dan niet meer, dus het is handig om dan een peilstok te gebruiken.

Scan deze QRcode
voor meer informatie.

Op de kromme van Vlieland haven is te zien dat er afwijkingen kunnen zijn ten opzichte van het astronomisch tij. De blauwe lijn geeft gemeten waterhoogtes aan, tot aan het moment van 'nu', en de zwarte en rode lijn geven resp. het astronomisch tij en de afwijking daarop vanaf het moment 'nu'. Overigens rekent QuickTide met dezelfde krommes, dus qua resultaat zal er geen verschil zijn.

Als je voldoende vertrouwd bent geraakt met het droogvallen, dan kan je er ook eens een nacht doorbrengen, als vervanging voor een havenovernachting. Kies voor een rustige nacht bij voorkeur een plek dicht bij een wantij, waar het water wel op en neer gaat, maar waar weinig stroming staat. Droogvallen

en een nachtje slapen onder de sterrenhemel 'in the middle of no-where' is fascinerend. Ver verwijderd van lichtvervuiling en met een heldere lucht sta je versteld van het aantal sterren dat te zien is. En met maanlicht laat het Wad zich van zijn mooiste kant zien.

Wil je naar aanleiding van dit artikel de volgende stappen zetten op het gebied van droogvallen, denk dan ook aan de mogelijkheid om startersgesprekken te voeren met ervaren Wadvaarders. Een mailtje naar startersgesprek@wadvaarders.nl is voldoende.

Hoe goed is QuickTide eigenlijk

Veel Wadvaarders gebruiken QuickTide. Het maakt de routeplanning over wantijen eenvoudig. Er is meteen te zien van hoe laat tot hoe laat een wantij gepasseerd kan worden. Maar... klopt het wel wat QuickTide zegt?

Laat ik meteen maar verklappen: "nee, het klopt niet!". Tenminste niet precies.

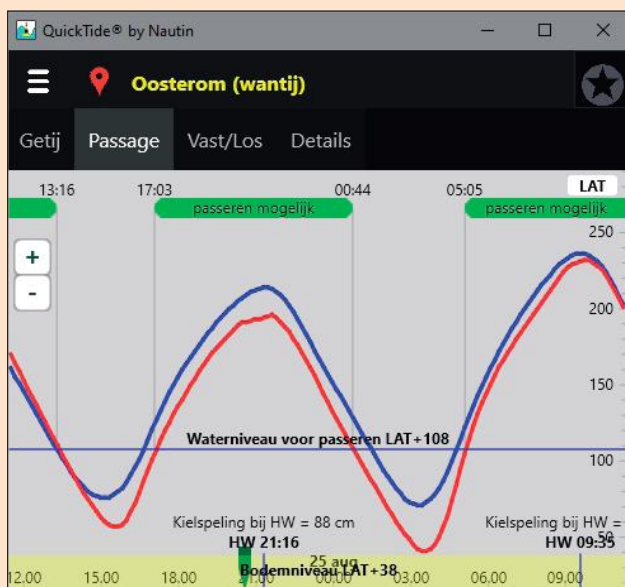
Laten we als voorbeeld de passage van het Oosterom nemen.

Wat moeten we allemaal weten om die passage te berekenen:

- het tijdstip en hoogte van hoogwater in West-Terschelling,
- hoeveel later het tij bij het wantij komt,
- of er nog verhoging of verlaging is,
- wat de minste diepte is op het wantij.

Hoogte van het hoogwater

Het voorspelde tijdstip van hoogwater (a) weten we heel precies uit de getijdentabel, die gebruikt QuickTide ook. Je ziet die in de blauwe lijn in de grafiek. De actuele verwachting van Rijkswaterstaat zie je in de rode lijn. Daarmee is ook punt (c) getackeld. Heel goed zelfs!

Echter voor het Oosterom gaan we er gemakshalve vanuit dat het water op het wantij precies even hoog komt als in West-Terschelling. En of dat echt het geval is... dat is twijfelachtig.

Het tijdstip van hoogwater op het wantij

En dan punt (b); bij het Oosterom komt het HW later dan bij West-Terschelling. Hoeveel later? Tja... dat wisselt wel wat. QuickTide gebruikt een schatting. QuickTide gaat uit van 30 minuten later. Bij de details van het Oosterom kun je dat zien.

^ Afleidingsdetails

Afgeleid van
Afleiding

West-Terschelling
HW circa 30 min. later

Deze '30 minuten' hebben we afgelezen uit de gedetailleerde getijdenkaart van Robbert van der Eijk, die in de Wadvaarders Berichten najaar 2019 is gepubliceerd (p. 16-17).

Als we hiermee een passage-venster rond HW uitrekenen, dan klopt dat wel redelijk. Maar het LW is in het Oosterom 20 minuten later (en niet 30 minuten). Dat betekent dat naar mate de tijdstippen van passage dichterbij LW liggen, de berekening van QuickTide ook minder goed klopt.

Hoe diep is het wantij echt

En tot slot: hoe diep is het wantij eigenlijk. Wat is de minimale diepte? QuickTide hanteert (meestal) de loding van RWS.

^ Diepte-informatie

Gelode diepte

110 cm bij NAP

Datum van loden

10-02-2022

Informatie van

RWS - 17-03-2022

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

16

k?

“Advies is om een redelijke veiligheidsmarge te nemen bij wantijpassage.

Een kielspeling van 20 cm voor een droogvalboot en van 50 cm voor een kielboot

RWS stuurt de gegevens in NAP rond. Ten behoeve van de kaartlezers rekenen wij deze loding on-the-fly even om naar LAT. Maar tja, deze loding is van een half jaar geleden en klopt die dan nog wel? Misschien niet, misschien wel. Wie weet? Verder hebben de lodingen toch al een onzekerheidsmarge van +/- 15 cm.

Conclusie

Laten we dan alle onzekerheden eens bij elkaar nemen:

- de waterstand komt misschien niet (altijd?) even hoog als in West-Terschelling,
- het HW (of LW) kan wat later of wat eerder komen (afhankelijk van de wind?),
- we rekenen alleen met tijdsverschil van HW (en niet dat van LW),
- de diepte kan wat minder (of meer?) geworden zijn,
- de geul kan wat noordelijker zijn gaan lopen en de boeien zijn nog niet verlegd.

Kunnen we met zoveel onzekerheden nog wel fatsoenlijk een berekening maken. Jawel, rekenen kan altijd. Maar het resultaat heeft dus toch een zekere mate van onzekerheid. In de praktijk blijkt die onzekerheid best mee te vallen, maar mijn advies is toch om een redelijke veiligheidsmarge te nemen als je zeker wilt zijn dat je het wantij echt kunt passeren. Ik zou zeggen: een kielspeling van 20 cm voor een droogvalboot en van 50 cm voor een kielboot.

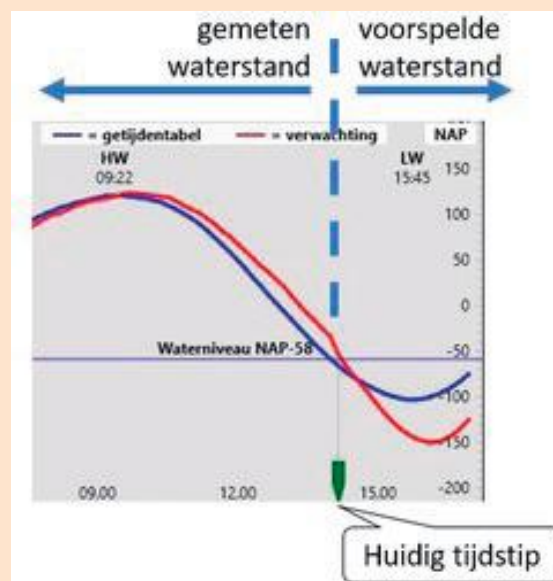
Eenzelfde verhaal is te schrijven over de berekeningen voor droogvallen. Mijn ervaring is dat de afwijkingen daarbij groter zijn. Vooral door het inschatten van het tijdstip van LW op de droogvalplek natuurlijk. Hoe precies weet je dat? Maar ook door de wijze van rekenen. Vaak komt het water later terug dan verwacht, maar soms ook eerder. De waddenbodem met zijn 'bergen' en 'dalen' draagt een moeilijk waterbak om voorspellingen over te doen.

Nog een leuk detail voor de fijnproevers in de figuur hieronder:

De rode lijn bestaat uit twee delen.

- Links van het huidig tijdstip (een uurtje vroeger vaak): de werkelijk gemeten waterstand
- Rechts van het huidig tijdstip: de verwachte waterstand

Als die twee rode lijnen mooi aansluiten, dan was de verwachting behoorlijk accuraat. In de figuur zie je een hele kleine 'hik' in de rode lijn; dus de verwachting was niet helemaal perfect.

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

17

BE
RICH
TEN
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

BE
RICH
TEN

19
2019

Jaargang 31 nr 112

19

Energietransitie ook in de recreatievaart

BE
RICH
TEN
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

20

De ontwikkelingen gaan verbazend snel.

Al varend over onze wadden is dit meestal niet het eerste dat ons bezig houdt. Toch was er op de HISWA'22 een groep zeilers en motorbootvaarders die zich hier hard voor maakt. En terecht dat ook wadvaarders present zijn als het gaat om inbreng te leveren aan deze maatschappelijke discussies. Vertegenwoordigers van Toerzeilers, Wadvaarders, het Verbond Nederlandse Motorbootsport, het Watersportverbond met al z'n leden en het Friese SEFFF, verenigd in de landelijke netwerkgroep Energietransitie hadden drie sprekers uitgenodigd, die de HISWA-bezoekers de laatste spannende ontwikkelingen lieten zien.

Thema's: duurzamer brandstof, elektrificatie en de toekomst van waterstof. Gespreksleider was Jan Röben, tot voor kort bestuurslid van de Wadvaarders.

Panel onder leiding van Jan Röben.

Duurzamere brandstof

Zeilen-redacteur Marinus van Sijdenborgh heeft zich goed verdiept in duurzamer varen met onze nog altijd zeer populaire dieselmotoren. Dankzij de zure regen eind vorige eeuw zijn we al van de klassieke, zwavelrijke diesel af. De verbeterde 'gewone' diesel werkt prima en was tot voor kort relatief goedkoop. Maar wel 100% fossiel.

Biodiesel klinkt goed, maar een echte doorbraak lijkt voorlopig uit te blijven. Hardnekkige berichten over motorklachten helpen daar niet bij. We zien nu de opkomst van synthetische diesels. GTL is daar een van, maar gemaakt uit aardgas en daarmee nog steeds fossiel.

HVO, Hydrotreated Vegetable Oil zou het moeten gaan doen: uit (deels gerecyclede) dierlijke en plantaardige vetten. Ook hierbij zijn er nog vragen over effecten op slangen en afsluitingen, maar Volvo en Yanmar durven het al aan te bevelen. Wel 20% duurder dan gewone diesel. Dat lijkt voor zeilende kleingebruikers niet zo ingrijpend, voor motorbootschippers met meer verbruik is het natuurlijk wel een punt.

Maar daarvoor heeft Marinus een ander advies. Op 70% van de rompsnelheid verbruikt onze dieselmotor, met in de tank gewoon, bio of HVO, gemiddeld maar liefst zo'n 70% minder dan op die rompsnelheid. Dat is directe winst, voor de schipper en het milieu!

“Biodiesel klinkt goed, maar...

Elektrificatie op komst

Een rondje op de HISWA '22 laat zien dat elektrisch varen in de lift zit. En hoe! Het aantal boten hier met diesel-hybride of volledig elektrische aandrijving is enorm. De ontwikkelingen gaan verbazingwekkend snel. Martin Schaap van 'de stille boot' laat zien hoe snel. Kleine nieuwbouw motorboten, vaak sloepen, met een in-board diesel lijken de uitzondering te worden. Alleen als de actieradius of de snelheid echt doorslaggevend zijn blijft de diesel favoriet. Voorlopig tenminste.

Grotere nieuwbouw motorboten, met ruimte in de machine-

kamer voor een aparte generator worden steeds vaker aangeboden met een hybride aandrijving. De generator loopt daarbij nog wel steeds op diesel. Voorlopig tenminste.

Op kleinere zeilboten is de elektrische buitenboordmotor al druk bezig de markt te veroveren. Maar ook in de nieuwbouw van grotere zeiljachten breekt de elektrificatie door. Een 27 voet Saffier en een 40 voet Arcona, volledig elektrisch, waren nog maar vijf jaar geleden ondenkbaar. Een 60 voet Contest en een 100 voet Spirit laten zien dat ook deze schepen, met hun onbegrensde vaargebied, met hybride en zelfs volledige elektrische voortstuwing op de markt komen.

Wie kiest voor de Wadden als belangrijk vaargebied krijgt vast en zeker soortgelijke keuzemogelijkheden. Met als beloning stilte! De markt voor nieuwbouw motor- en zeilboten verandert snel. De bestaande vloot is natuurlijk een heel ander verhaal. De mogelijkheden aan boord zijn beperkter, de kosten relatief hoog en de 'terugverdientijd' gezien de leeftijd van de boot (en de schipper) soms te kort. Bouwers zullen niet gauw een type-brede, betaalbare refit aanbieden, dus hier is de eigenaar zelf aan zet. Maar er zijn er meer en meer die het overwegen en die zo'n ombouw aandurven.

En dan: waterstof

Cees van Bladel, vroeger olympisch zeiler en nu voortrekker van H2C Boat weet alles van waterstof toepassingen aan boord. Een nu nog kleine wereld, met interessante samenwerkende partijen als TU Delft en ook de overheid, met een gemeenschappelijk doel: elektrisch varen met een bruikbare en betaalbare waterstof aangedreven generator.

En dat natuurlijk met groene waterstof. Daarmee komt de inzet van waterstof in de vaarrecreatie wel degelijk in beeld. Vlak na de HISWA '22 kwamen de resultaten binnen van een opmerkelijke ontwikkeling: waterstof in poedervorm. Het klinkt heel futuristisch, maar zou een aantal serieuze problemen op kunnen lossen. Ook hier lijkt een duidelijke versnelling mogelijk.

De presentaties tijdens de HISWA '22 waren ook interessant omdat ze waren opgezet door zeilers en motorbootvaarders zelf. Niet de industrie, niet de overheid, maar wij zelf. Dat ook wadvaarders hieraan willen meedoen spreekt vanzelf. Zou het ook niet heel goed bij ons passen? Bij hoe we naar onszelf kijken? Beetje eigenzinnig? Vrij en verantwoord? Varend in het werelderfgoed Waddenzee? En dan die stilte!

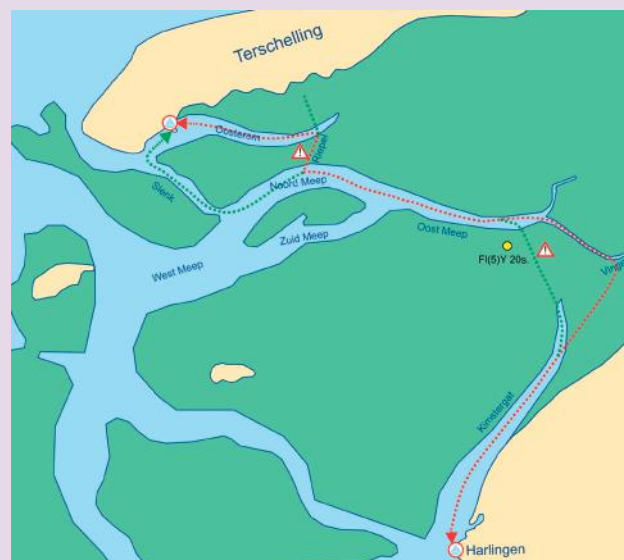

Vertrektijd vanaf zowel Harlingen als Terschelling circa 3 uur voor het plaatselijk HW.

En het zij nog maar een keer gezegd: met behulp van QuickTide app verfijn je uiteraard je voorbereidingen van deze route voor jouw diepgang. Waarbij de gouden regel geldt dat met (een paar dagen) oostenwind de waterstand zo maar eens 30 cm lager kan zijn dan verwacht!

Heb je zelf een mooie route om aan onze bibliotheek toe te voegen? Graag: mail je idee naar redactie@wadvaarders.nl

Route Mepen.

Getijdenwijzer voor wandelaars

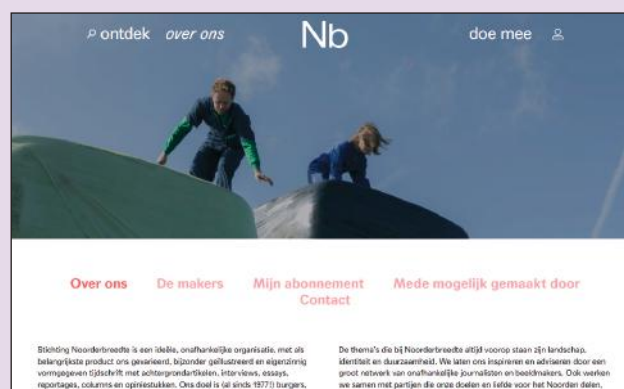
In de Friese buitendijkse kwelder tussen Zwarte Haan en Harlingen staat sinds deze zomer een getijdenwijzer. Wanneer het hoog water is (real time ingeregeld) wordt passanten verteld dat ze op dat moment niet de kwelder op mogen omdat dan de wadvogels daar tot rust komen. Vogelbescherming Nederland is hiervan de initiatiefnemer en het is onderdeel van het project Wij&Wadvogels. Win win: de vogels worden minder gestoord en wandelaars weten wanneer ze de meest kans hebben om vogels te spotten vanaf de dijk.

Zwerfroutes over de Wadden. Check onze site!

Over de Wadden zijn heel veel leuke routes te bedenken. Eenvoudige, netjes tussen de tonnen door, en meer avontuurlijke: dwars over de platen. Op onze site (tabje Varen op het wad) kom je er een aantal tegen. Zeker ook geschikt voor kielboten. Hierbij nog een andere suggestie met eventueel een tijstop of overnachting op de Vlakte van Oosterbierum.

Van Harlingen via het Kimstergat heb je het eerste wantij voor de Oost Meep en vervolgens bij de Riepel het tweede naar de Oosterom en daarmee naar Terschelling Voor jachten tot circa 1.20 m diepte is dit een beschutte route van/naar de eilanden. Essentieel is dat je rond hoogwater over de wantijen gaat. En dat is makkelijker gezegd dan gedaan want ze liggen 10 mijl uit elkaar.

Daarbij is het eerder HW in de Riepel dan op het wantij van de Vlakte van Oosterbierum. Dat betekent dat je van Terschelling naar Harlingen meestal wel tijd genoeg hebt om de wantijen na elkaar te nemen, maar van Harlingen naar Terschelling wordt dat spannender. Dat wordt dan een tijstop bij de Riepel of een omweg via de Noord Meep en de Slenk.

Website Stichting Noorderbreedte.

Noorderbreedte: een goed bewaard geheim sinds 1977

Nog ouder dan onze vereniging en toch relatief onbekend: de Stichting Noorderbreedte. Zonde, want de artikelen die de gelijknamige stichting publiceert, hun mooie tijdschrift en

BE
RICH
TEN
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

22

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

In 2024 gaat de vismigratierivier (het gat in de Afsluitdijk) open. Een technisch huzarenstukje. Niet zozeer de techniek zelf, als wel dat 'de verkoop tijdens de verbouwing gewoon door gaat'. Oftewel: deze bouwers kregen slechts 9 minuten de tijd om het verkeer op de dijk stil te leggen en de voetgangersbrug te plaatsen: scan de QR-code voor een samenvatting van 24 seconden door middel van een opeenvolging van foto's samengebracht in een filmpje.

Je zoekt een specifiek item voor je waddenboot. Of je zoekt een hele waddenboot.

Of je hebt je waddenboot te koop?

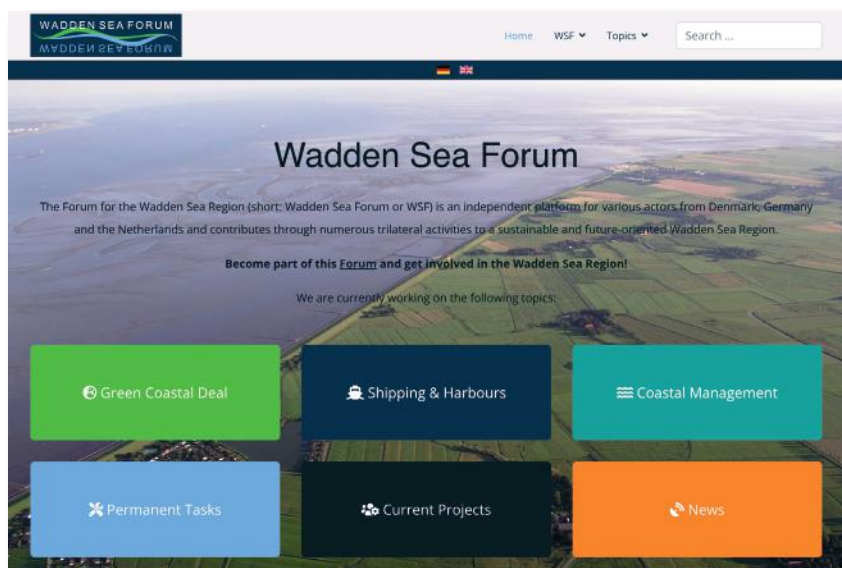
● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Een paar mijl verder, weg uit de beschutting van het eiland lopen we onder vol tuig een lekkere 6 knoop. SOG zeker 8. En dan maakt de zon haar entree. Het voordeel van de achterste van de vloot te zijn is dat je geweldige silhouetten voor je hebt om op de plaat te zetten. Zo mooi dus. Het vroege opstaan op een zondagochtend is meteen vergeten.

Van de bestuurstafel

Als je als nietsvermoedende Wadvaarder ergens op het Wad zwerft op weg naar een haven of gewoon naar de einder, dan is die andere wereld die de Waddenzee ook is, ver weg en (gelukkig) onzichtbaar. Dat is de Waddenzee die in de hoofden zit van al die mensen die zich - al dan niet beroepsmatig - met het beleid over, het beheer van en uitvoering op de Waddenzee bezighouden.

Website Wadden Sea Forum.

En toch, zonder die andere wereld had je deze zomer vermoedelijk niet zo op deze Waddenzee kunnen varen. Dan had je misschien alleen strak via de hoofdvaargeulen van landhaven naar eilandhaven en terug mogen varen en je geen honderd meter buiten de betonde paden mogen wagen. Zoals nu voor het Duitse Wad dreigt te gaan gebeuren. Echt zwerven en droogvallen zou dan misschien niet meer hebben gekund. Dan was er disbalans omdat recreatie dan nodeloos zou zijn plat geperst.

Terwijl jij als Wadvaarder (hopelijk) tevreden op het Wad vaart, genietend van de unieke omgeving, beweegt een aantal Wadvaarders uit ons bestuur en uit onze werkgroepen zich in die andere Beleids-wereld die ook de Waddenzee is.

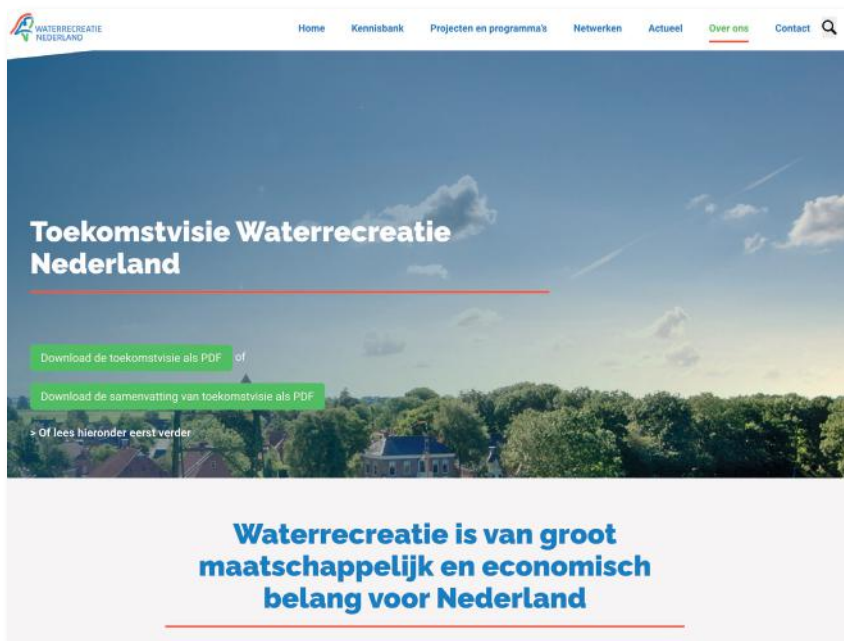
Anders dan voor verschillende van hun overlegpartners komen onze vertegenwoordigers in beide werelden en weten daardoor hoe de verbindingen tussen de fysieke waddenwereld en de Beleids-waddenwereld moeten worden gelegd.

Samen met anderen die in beide werelden vertoeven zijn de Wadvaarders als het ware de voelsprietten voor de beleidsmakers en beheerders van het Waddengebied.

Dat overleg vindt enkele keren per jaar op het hoogste niveau in het Bestuurlijk Overleg Waddenzee (BOW) en het Omgevingsberaad Wadden (OBW) plaats. Onze voorzitter Rob Leemans heeft namens de hele recreatiesector zitting in het OBW. Het OBW brengt advies uit aan het BOW. De voorzitter van het OBW, Arno Brok (commissaris van de Koning in Friesland) is tevens lid van het BOW. De invloed van het OBW op de besluitvorming is dit jaar bijvoorbeeld gebleken bij het terugtrekken van de plannen voor de aanleg van de aanvoerkabels van de windparken ten noorden van de eilanden door het Waddengebied.

Als voorbereiding op de OBW bijeenkomsten legt Rob zijn oor te luisteren bij het Toeristisch Omgevingsberaad Wadden, waarin alle recreatiepartijen zijn verenigd. Binnen de recreatiwereld

Website Waterrecreatie Nederland.

maken de Wadvaarders ook deel uit van het Verbond Vaarrecreatie Waddenzee (VWW) waarbinnen bijvoorbeeld ook de eilandhavens en de Vereniging voor Beroepschartersvaart zitting hebben en het meer landelijk georiënteerd Platform Waterrecreatie Nederland. En dankzij het VWW kan oud-bestuurslid Pieter van Kuppenveld als vertegenwoordiger van de Nederlandse vaarrecreatie zitting hebben in het internationale overlegorgaan Trilateral Waddensea Forum. In de Trilateral Wadden Sea Sailing Association (TWSSA) werken de Wadvaarders samen met de Duitse en Deense organisaties, Soltwaters en Vadehavets Bådklubber.

Het Platform Waterrecreatie Nederland, waar ons oud-bestuurslid en oud-voorzitter van Nautin, Jan Röben, bestuurslid is, kent verschillende landelijke werkgroepen die in overleg met de centrale overheid meedenken bij en kritiek leveren op verschillende wetsvoorstellen die ook de wadvaarder raken. Het gaat dan over het regelen van bijvoorbeeld antifouling, het lozen van vervuild water, transitie van diesel naar elektriciteit en de (niet!) invoering van een registratie van kleine schepen. Het gebleken gebrek aan realiteitsbesef bij het Haagse als het gaat om de praktische uitvoering manifesteert zich bijvoorbeeld bij een lozingsverbod

zonder het tegelijkertijd en bij voorbaat scheppen van havenfaciliteiten om je troep daar kwijt te kunnen. Verschillende leden vertegenwoordigen de Wadvaarders en soms de hele vaarrecreatie, in de diverse groepen. Het meest praktisch gericht zijn in het voorjaar en herfst de zogeheten kombergingsbijeenkomsten. Sinds dit jaar worden die georganiseerd door de Beheerautoriteit Wadden voor de verschillende delen van de Waddenzee. De bijeenkomsten fungeren als klankbord-groepen omdat praktijkmensen en andere gebruikers (zoals wij, maar bijvoorbeeld ook vissers) en beheerders (zoals Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en Waddenunit) elkaar daar in een losse setting ontmoeten in een sfeer van 'het probleem van één is het probleem van allen' en welke adviezen kunnen we aan de beheerders en beleidsmakers doorgeven. De kombergingsbijeenkomsten stralen een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid uit al

Congressen en symposia die de Waddenzee raken.

hebben ze geen enkele formele macht. Toch is hun invloed merkbaar.

Behalve in deze brede overlegstructuren schuiven diverse vertegenwoordigers van de Wadvaarders aan bij onderwerpen als het betonningsoverleg, de aanpassingen bij de Afsluitdijk (gebruik sluizen!), het adviseren bij het openstellen en afsluiten van gebieden, de aanpak van snelvaren, aanpassingen aan de jachthavens, en zo meer.

Naast al deze min of meer structurele bijeenkomsten organiseren veel organisaties, zoals de Waddenacademie, interessante congressen en symposia die de Waddenzee raken.

We hopen dat je het afgelopen seizoen heerlijk op het Wad en elders hebt kunnen varen en dat de komende tijd zult en zal kunnen blijven doen.

Mocht je belangstelling verder gaan dan alleen varen op het Wad en kijken naar vogels en zeehonden en mossels

rapen, en je ook de hierboven geschetste beleidswereld van het Waddengebied interessant en belangrijk vindt, overweeg dan eens of je ook je steentje wilt en kunt bijdragen door deel te nemen aan de denkprocessen over de Waddenzee en de vaarrecreatie (ook voorbij het Waddengebied). Stuur dan een mail naar secretaris@wadvaarders.nl Blijf gezond en waakzaam, niet alleen voor ondieptes maar ook voor onzichtbare virussen!

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

25

Een Tocht, twee Gezichten

BE
RICH
TEN
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

Ga ik wel, ga ik niet? Al drie dagen kijk ik voortdurend naar het weerbericht: noord 5 Bft. Ik wil van Makkum naar Terschelling zeilen door het Zuidoostrak, het Inschot, een stukje Vliestroom en als laatste het Schuitengat. Dan een dagje droogvallen onder Midland met Birgitta, mijn zeilmaatje. Die noord 5 is geen enkel probleem in het Zuidoostrak, daar laveer je op ondiep water, dus lage golven. Maar kruisend met windkracht 5 tegen een dikke ebstroom in het Inschot, weet ik uit ervaring, is geen feest. Een rifje erin, ach..., maar die golven. Muren! En altijd het risico dat die voorspelde windkracht 5 meer blijkt; weerberichten blijven tenslotte voorspellingen. Gaan we?

en

Ik blijf maar twijfelen. Ik bel Michiel, een goede zeilvriend. Wat vindt hij? Weerkaarten kan ik slecht interpreteren, wellicht ziet hij iets wat ik niet zie. Een half uur later belt hij terug. "Ik heb goed nieuws, je bent morgen vrij". "Huh?" "Wat ik zo zie is gemiddeld 5 Bft, maar tussen de relatief warme eilanden trekt de koude noordenwind in het zeegat af en toe aan tot 6. Over de eb staat daar een getijzee." Mmm... thuis blijven.

Een zonovertogen zeildag.

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

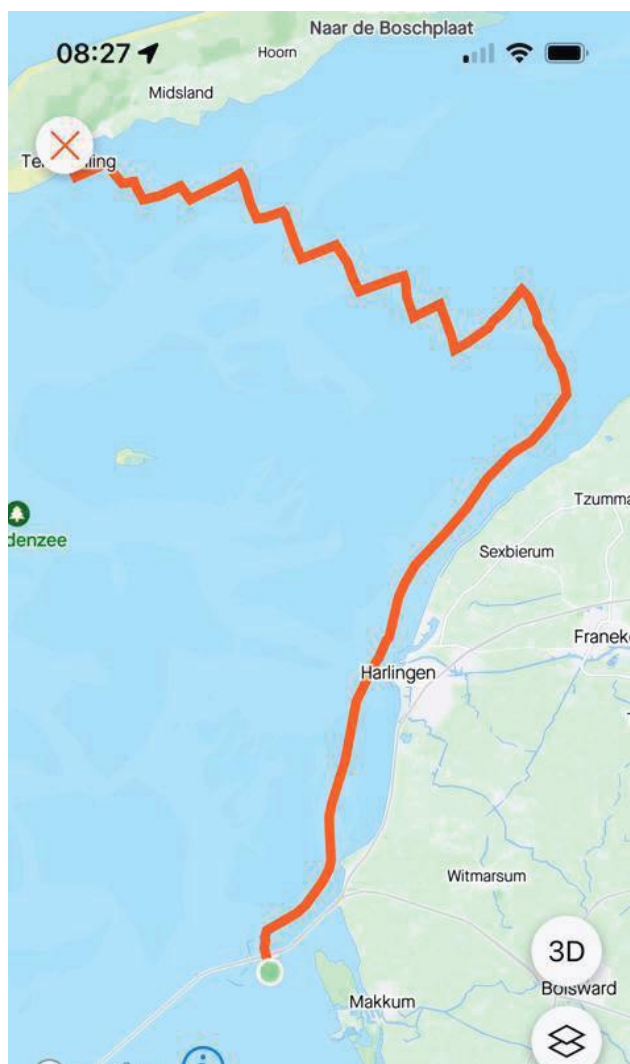
27

Andere route

Een dag later schutten we half zes in de ochtend bij Kornwerd. Met noord 4 tot 5 en opkomende tij zeilen we via de Boontjes langs Harlingen noordoost het Kimstergat in. We hebben een andere keuze gemaakt. In plaats van met afgaand tij naar het zeegat kiezen we nu voor de vroege vloed langs de Friese kust. Ter hoogte van boei KG 32 lopen we twee uur voor HW schurend en krakend vast. Het opgeklapte roer heeft meteen niets meer te vertellen, de boot draait dwars op de stroom, het wantij maakt de dienst uit. We strijken. De vloed kabbelt langs de romp. Het uitgeworpen anker ligt er werkeloos bij. Wachten. Tijd voor thee.

“Tot het zwaard de grond raakt

In het zuiden strekt zich zover je kijken kunt de Friese kust. Een plaat boven ons, waar wadvogeltjes nog scharrelen in de glinstering, geeft nog beschutting. Al na een half uur zwaait de boot, komt de ankerlijn strak en drijven we. We zetten weer zeil, gaan ankerop en varen verder. Af en toe schurend over ondieptes bereiken we na een bocht in de geul het diepere water van de Oost Meep. Nu is het kruisen tegen de noordenwind richting Terschelling. We maken lange slagen, ver buiten de geul, tot het zwaard de grond raakt en gaan dan overstag. Nog

even hebben we last van het staartje vloedstroom waardoor het eerst niet opschiet. Dan begint de ebstroom te lopen en vliegen we vooruit. Dit is heerlijk wadzeilen. Bovendien voelen we al beschutting van het eiland, hier geen getijzee. Van de banken geen hinder. Het Oosterom is bezeild. De Brandaris wordt groter en groter, de eb sleurt ons naar de havenmond... en om 13.30 liggen we vast in de haven.

Weinig slaap

De volgende dag zeilen we tijdens hoogwater over de platen naar Midsland. Daar ligt mijn favoriete droogvalplek, achter de uitstulping van de Nieuwe Land Polder-dijk. Je ligt daar beschut tegen west- en noordenwind in een vrij 'droog' hoekje waar een kleine kwelder talloze vogels een vluchtplek biedt. Ik trek de wadpoten onder het achterschip en we wachten tot het water weg is. De lucht vult zich met geroep van plevieren, wulpen, tureluurs en scholeksters. Bij laagwater maken we een wandeling naar Midsland. Die avond halen we ons eten en kooktoestel van

boord en bereiden en nuttigen ons diner op de kruin van de dijk. Verderop, voorbij de kwelder staat de boot droog met zijn boeg naar het zuidwesten. In de nacht zal er volgens de voor-spellingen een frontje passeren waarna de wind ruimt naar noordwest en even zal toenemen naar 6 Bft. Geen probleem, denk ik daar op die dijk. We komen dan immers weer los en met vloed draaien we met de kop in de wind naar noordwest, beschut achter de dijk.

's Avonds staan we nog droog op de 'pootjes'. Ik lig met een boek in mijn warme slaapzak, zegt Birgitta al scrollend op haar telefoon: "Hé, er is een verlaging van 36 cm vannacht!"

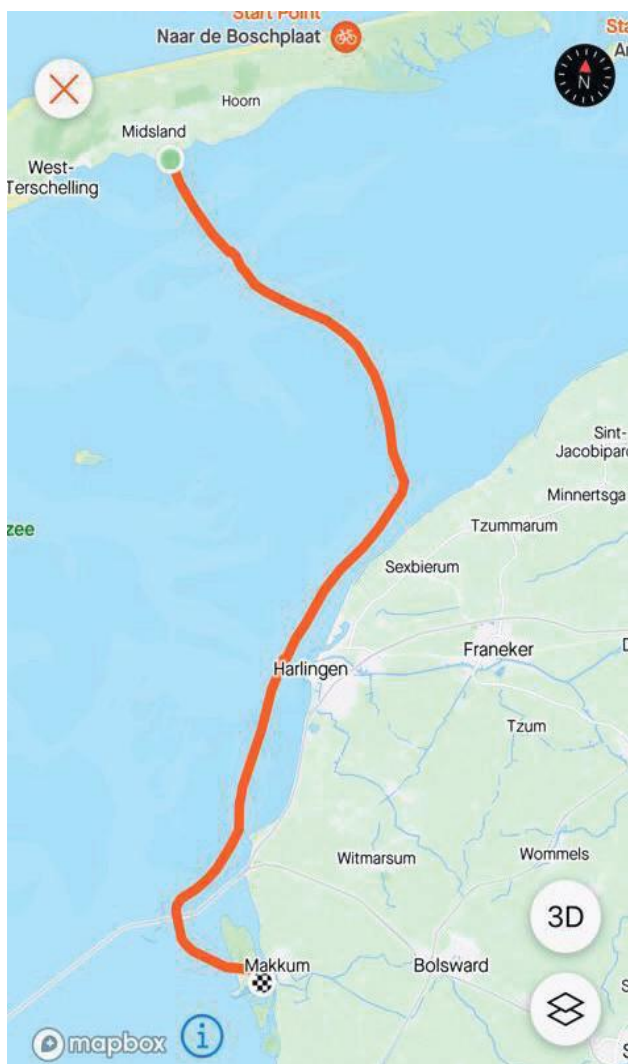
"Waaah.. hou op, het is geen oostenwind."

Mmm ... we kunnen er toch niets aan veranderen en ik ga slapen met het idee dat de soep wel niet zo heet gegeten zal worden.

De slaap duurt kort, het frontje komt snel. Gespannen kom ik overeind en luister. We liggen nog steeds vast met de kop op het zuidwesten. Ik kijk op mijn horloge: 00.30, hoogwater. En de boot draait niet! Af en toe tilt een golfje de boot op en kwakt hem weer neer op zijn droogvalpootjes en kiel. Het gebonk gaat maar door. Ik krijg er de zenuwen van. Het gaat door merg en been. Veel te veel druk op het bakboord pootje. Het water zakt alweer. De beloofde noordwest 6 valt nu over de dijk, dwars. Bij elke venijnige vlaag gaat er een trilling door de boot. Even later staat het zakkende water gelijk met het vlak zodat elk golfje hoe klein ook beukt tegen zij- en onderkant van de boot. De romp fungeert als klankkast en produceert een kabaal alsof er vijf Terschellinger hooligans tegenaan trappen. Aan stuurboord wordt de boot steeds een beetje opgeduwd, zodat de bakboord poot steeds verder de grond in wordt gedrukt. Langzaam vallen we scheef. Dat de zware buitenboordmotor aan bakboord hangt, helpt niet. Birgitta kruipt met slaapzak en al naar de hoge kant en drukt me helemaal tegen de zijwand. "Niet dat ik wat van je moet", zegt ze grinnikend, "maar zo is het wel beter voor de gewichtsverdeling, toch?"

“Het gebonk gaat maar door

Ook onze twee watertankjes verhuizen naar de hoge kant, samen met onze tassen en de benzinetank. Het reserve anker met ketting en tros ligt al aan stuurboord. Ik besluit aan bakboord een extra poot te zetten. Als ik de dektent terugsla om dit balkje aan de wantputting te sjoeren, slaat de stuifregen in onze gezichten.

Beschut achter de dijk.

We vallen die nacht niet om, het blijft bij scheef liggen, maar van slapen komt niet veel meer.

Maling

In de ochtend kijk ik het water omhoog. Zodra we los zijn, knoop ik de poten er zo snel mogelijk onderuit, demonteer ze en stouw ze in het vooronder; het is dan al halftij of zelfs iets later. Anker op en op alleen de fok dobberen we met noord 4 onder de dijk vandaan naar het zuiden. De vloedstroom draagt ons dwars over de platen. We kruisen door het Oosterom en nog voordat we in de Meep zijn, zetten we ook het grootzeil. Rond 1 uur voor hoogwater zijn we met de stroom mee bij de Oost Meep 6. Vandaar maakt de geul een enorme oostelijke slinger naar het Kimstergat. Daar heb ik maling aan en zeil dwars over de Vlake van Oosterbierum naar de Kimstergat 22. De tonnetjes van het Kimstergat zie je pas heel laat, ze vallen weg tegen de donkere achtergrond van de Friese kust. Maar je kunt een koers uitzetten op het kerkje van Oosterbierum en als je dat torentje ziet kun je daar mooi op sturen. Het zwaard, onze 'analoge dieptemeter', laten we helemaal zakken. Het klapt een keer omhoog op een harde bult, maar valt direct weer. Dan komen we op dieper water. Ruim winds gaat het hard en het zeewater sist en spuit langs het lijboord. Een zeehond steekt zijn kop

nieuwsgierig uit het water en verdwijnt in ons zog. Zo zeilen we vol tuig met inmiddels afgaand vaarwater naar de Boontjes. Een zonovergoten zeildag waarvan je zou willen dat er geen einde aan kwam.

Heen en terug 'dezelfde' route, maar wat een verschil. Moet je heen wachten op water, terug van Terschelling rag je dwars over de ondieptes en heb je nagenoeg het hele traject stroom mee. Veel te snel zijn we weer bij de sluis en gaan we naar huis.

Nagenietend thuis vraag ik me af waar die rare extreme verlaging vandaan kwam. Een dansje van maan en aarde? Ik ben vooral druk geweest met de gevolgen ervan. Michiel verklaart de extra verlaging uit het ingrijpen van de Wad-god, die zijn weggelopen dochter zoekt. Sinds de afsluiting van de Zuiderzee verstopt deze dochter zich op wantijen in het slik en doet daar verboden dingen met kokkels en Zeeuws mosselzaad. Daar weten ze bij de Wadvaarders en op vuurtorens niks van, maar ik verzeker je, op het wantij wil je die dochter niet tegenkomen.

Met dank aan Michiel Scholtes voor de hulp plus de toevoeging van de tekst over de Wadgod.

GEVRAAGD:

foto's voor de Wadvaarderskalender 2023

Wilt u komend seizoen ook weer zo'n mooie Wadvaarderskalender aan boord? Met daarop per maand een prachtige Wadfoto. De kalender is uniek: elke maand niet alleen een mooie foto, maar ook de tijden van hoog- en laagwater, naar keuze voor Harlingen of Lauwersoog! Wij zorgen voor de juiste gegevens, maar onze leden mogen de mooie foto's aanleveren.

Stuur dus uw mooiste Wadfoto's vóór 2 januari 2023 in. Let op: maximaal DRIE per lid. De foto's moeten een liggend formaat hebben en minimaal 300 dpi. De kalender-commissie heeft een voorkeur voor verrassende foto's. Drone-foto's nemen wij niet op. Wij maken een selectie voor de Wadvaarderskalender. De andere foto's komen ter beschikking van de redactie van Berichten, website en BaW.

Een foto waarbij u kort in enkele zinnen vertelt wat u daar beleefde heeft de voorkeur!

Stuur uw foto's vóór 2 januari 2023 op naar kalender@wadvaarders.nl. De kalender zal op de laatste zaterdag van januari 2023 uitkomen. Via de website kunt u dan de kalender naar keuze downloaden en printen.

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

30

FIJNE ZOMER!

Word nu abonnee en ontvang
12 nummers + digitaal lezen

VOOR €52,50

Meld je aan op zeilen.nl/abonnee of bel 023-3021350

Zeilen.

De Hollander, een Wadden-thriller

Mathijs Deen

Vraag een waddenzeiler de titel van een Waddenthiller te noemen en de kans is groot dat hij of zij antwoordt met *The Riddle of the Sands* van Erskine Childers. Deze klassieker uit 1903 is nog altijd in veel boordbibliotheken te vinden. De *Hollander* van Mathijs Deen zou ik er zeker naast zetten.

Waar gaat het over? Op de achterflap staat het volgende.

"Een Nederlands patrouilleschip stuit op een dode, aangespoeld op de drooggevallen zandplaat De Hond. Voordat de vloed het lichaam meesleurt, bergt de bemanning het en neemt het mee naar Delfzijl. Het slachtoffer heeft de Duitse nationaliteit, de zandplaat bevindt zich in betwist grensgebied. De Duitse justitie eist dat het slachtoffer onmiddellijk wordt uitgeleverd, maar de Nederlandse brigadecommandant weigert. Terwijl de leidinggevendende ruzie maken, stuurt de tweede man van de Bundespolizei See in Cuxhaven heimelijk een rechercheur naar Delfzijl om op informele wijze een onderzoek te starten. Zijn naam is Liewe Cupido, Duitser van geboorte, opgegroeid op Texel. Zijn Duitse collega's noemen deze eigenzinnige collega 'de Hollander'.

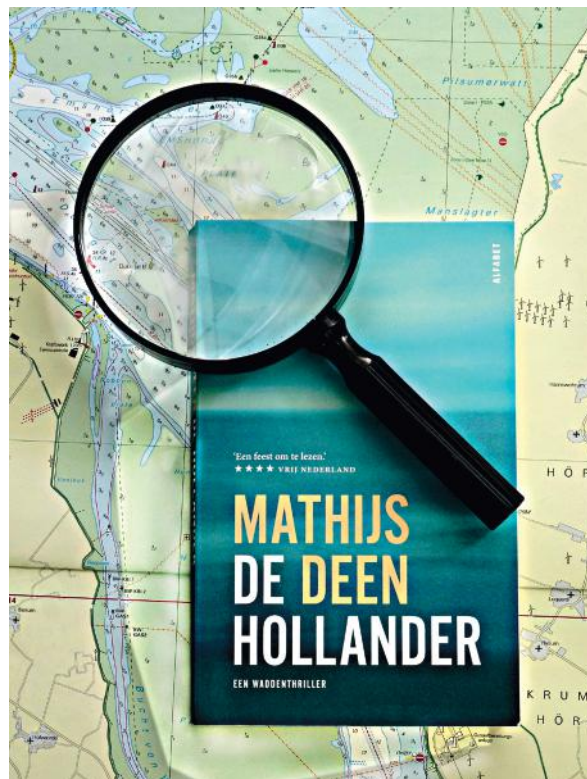
Het slachtoffer blijkt een ervaren wad-lopers en hoe meer Cupido te weten komt, hoe raadselachtiger de omstandigheden

omtrent diens dood worden."

Deze tekst op de achterflap klopt ook wel, hoewel "betwist grensgebied" wel klinkt alsof Nederland en Duitsland de kanonnen klaar hebben staan. Even googelen en er blijkt inderdaad nogal wat onduidelijkheid over de landsgrenzen in dit gebied te zijn. Volgens Nederland loopt de grens door het midden van de Eems. Duitsland is van mening dat de laagwaterlijn van de Eems aan de Nederlandse kant de grens is. In dat geval is De Hond Duits grondgebied. In 1960 is het Eems-Dollardverdrag getekend, waarin het gemeenschappelijke beheer van de scheepvaartangelegenheden is geregeld. Hiermee waren niet alle problemen opgelost, in 2014 zijn er nieuwe en gedetailleerdere afspraken tussen beide landen gemaakt. Ook nu speelt het in verband met het leggen van een hoogspanningskabel onder water.

Realistische fictie

Waar het in *De Hollander* om gaat is op welke plek het lichaam precies gevonden is en of de dode wel een natuurlijke dood is gestorven. Volgens de Nederlandse autoriteiten is het lichaam in Nederland gevonden, maar later blijkt dat een onduidelijk handschrift de situatie verandert, want het laatste cijfer van de coördinaten is verkeerd gelezen en dus is het lijk van de Duitse man in Duitsland gevonden en moet het dus aan de Duitse autoriteiten worden overgedragen. Een goede vondst van Deen is dat terwijl de

hoogste bazen hierover niets anders doen dan van mening verschillen, de ondergeschikten rustig voortgaan met het onderzoek naar de doodsoorzaak. Hierbij benadrukt Deen ook de verschillen in mentaliteit: Nederlanders tutoyeren hun Duitse collega's, de Duitsers blijven 'u' zeggen. Ook verbazen zij zich over het Nederlandse gebruik om overal verkleinwoorden van te maken als Cupido meedeelt dat hij de volgende dag zijn "rapportje" zal opsturen.

Deen wekt de indruk dat het hele boek een weergave is van de werkelijkheid, door de personages bekende achternamen als Cupido en Wortelboer te geven en door het verhaal te plaatsen in dorpjes die gewoon op de kaart staan. Het gevolg is dat de lezer ook gaat geloven dat er een lichaam op De Hond is aangespoeld. En waarom zou dat niet zo kunnen zijn?

Qua suspense heb ik wel eens een spannender boek gelezen, maar de vlotte schrijfstijl van Deen en de hele herkenbare entourage zorgden ervoor dat ik met plezier bleef lezen, benieuwd naar de afloop.

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

31

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

32

NAZ-Schepen
Harlingen

Noordkaper 28 - 31
Wanderer 36 - 40

**Zeegaand, droogvallend
Op elk water thuis**

www.nazeeuw.nl
info@nazeeuw.nl
0654 318 163
0517 430 177

JACHTHAVEN
Marina
Den Oever

**DE TOEGANGSPOORT NAAR DE WADDENZEE,
IJSELMEER EN DE NOORDZEE**

Jachthaven Marina Den Oever BV is een gezellige, beschutte haven direct gelegen aan het IJsselmeer, de Waddenzee en de Noordzee. Een ideale uitvalsbasis voor een weekend of een vakantie met de boot op zoet of zout water. Geïnteresseerd in een ligplaats? Neem contact op voor een interessant aanbod!

OOK VOOR SERVICE, ONDERHOUD EN WINTERSTALLING

voor meer informatie:
www.marinadenoever.nl

LIGGEN OP ZOET, DIRECT AAN HET WAD!

Wadvaarderswinkel

Wadvaardersvlag

De echte Wadvaarder vaart met de Wadvaardersvlag in top.

Nieuwe leden krijgen hun eerste (kleine) vlag gratis.

De vlag is er in twee maten:

Grote vlag (70 x 50 cm) inclusief verzendkosten: 15,00

Kleine vlag (45 x 35 cm) inclusief verzendkosten: 12,50

Bij verkoop tijdens vergaderingen e.d. worden de verzendkosten à 2,50 niet berekend.

Bestellen van een vlag is eenvoudig: maak het juiste bedrag over op IBAN NL74INGB00039913 05 (voor buitenland: BIC = INGBNL2A) t.n.v. Wadvaarders te Groningen onder vermelding van de gewenste vlag. Vergeet deze vermelding niet!

NB. Om de afhandelingskosten enigszins beperkt te houden, wordt niet elke bestelling direct verstuurd. De bestellingen worden verzameld en eens per maand uitgevoerd. Dus even geduld gaarne, na een bestelling.

T-shirts en polo's met Wadvaarderslogo

Deze producten van uitstekende kwaliteit zijn online te bestellen bij Spreadshirt via www.wadvaarders.nl

Bijvoorbeeld zo'n fraai Premium T-shirt met korte of lange mouwen, of een poloshirt, een Hoodie of zelfs een Baby body (leuk om cadeau te geven!), te veel om op te noemen. Allemaal bedrukt met het Wadvaarderslogo. Bestel eenvoudig online!

Bedrukking in geel

Tas van stof 7,99

Premium T-shirt 15,99

Apparel T-shirt 18,99

Baby body 14,99

Vrouwen T-shirt 15,99

Hoodie 26,99

Prijs inclusief bedrukking, exclusief verzendkosten.

Wadvaarders kalender

Download van onze website!

Unieke kalender met prachtige foto's en handige getijde informatie in één.

Op iedere maand staat een Waddenfoto, gemaakt door een Wadvaarder. Voor iedere dag zijn de hoog- en laagwatertijden met de bijbehorende waterstand ten opzichte van NAP dan wel LAT vermeld.

Er zijn twee versies: een met de getijde-informatie voor Harlingen en een met die informatie voor Lauwersoog. U kunt dus de best bij uw vaargebied passende kalender uitzoeken. Overigens bieden beide versies een omreken tabel om de hoog- en laagwatertijden voor andere Waddenhavens te berekenen.

BE
RICH
TEN
1ste
jaar
2022

Jaargang 31 nr 112

Vereniging Wadvaarders staat voor vrij en verantwoord varen op de Waddenzee, goed zeemanschap, met respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Vereniging voor vrij en verantwoord varen op de Wadden. Opgericht: februari 1990.

BESTUUR VERENIGING WADVAARDERS

Rob Leemans, voorzitter
Robbert van der Eijk, secretaris
Peter Doting, penningmeester
Bertien Broekhans, lid
Gerard van Dorp, lid
Johan Weijland, lid
e-mail: bestuur@wadvaarders.nl
of postbusadres secretariaat.

SECRETARIAAT EN LEDENADMINISTRATIE

Vereniging Wadvaarders
Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

Adreswijzigingen of vragen over de contributie kunt u doorgeven via onze website www.wadvaarders.nl/contact of per post naar bovenstaande postbus.

CONTRIBUTIE

Minimaal E 28,- per jaar bij automatische overschrijving; bij handmatige overschrijving minimaal E 33,- per jaar.
IBAN: NL74INGB0003991305 ten name van Wadvaarders te Groningen.

INTERNET

Website: www.wadvaarders.nl
E-mail: info@wadvaarders.nl

**BE
RICH
TEN**
Najaar
2022

Jaargang 31 nr 112

34

*Droog in het Vingeget bij zonsopkomst,
foto Lex van Gijssel*

COLOFON

Berichten is een uitgave van en voor leden van de Vereniging Wadvaarders en verschijnt tweemaal per jaar (voor- en najaar) in een oplage van 2500 exemplaren.

REDACTIE

Lex van Gijssel (coördinatie), Paul Raasveld, Robbert van der Eijk, Wim Blankenstijn en Nieske Blaauw.

E-mail: berichten@wadvaarders.nl
of Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

VORMGEVING

Wiep.frl bureau voor grafische vormgeving, Heerenveen.

Aan de inhoud of het ontvangen van Berichten kunnen geen rechten worden ontleend.
Overname van foto's en teksten - ook na publicatie op de website van de Wadvaarders - is alleen toegestaan met bronvermelding en met toestemming van de fotograaf of auteur.
Nautische kaarten zijn nadrukkelijk niet bestemd voor navigatiedoeleinden.

Erecode voor Wadvaarders

De Vereniging Wadvaarders maakt zich sterk voor vrije én verantwoorde recreatievaart op de Wadden: met goed zeemanschap, respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Hieronder de Erecode, zoals die met alle belanghebbenden op het Wad is overeengekomen:

Vogels

- Vaar en anker niet te dicht langs hoogwatervluchtplaatsen.
- Ga pas van boord als vogels die op de waterlijn foerageren zijn verdwenen.
- Loop niet naar groepen vogels toe en blijf dicht bij elkaar.
- Houd extra afstand tot grotere vogels, zoals wulp en lepelaar, tot broedende vogels en vogels met jongen.
- Zorg bij opkomend water weer op tijd aan boord te zijn, zonder de vogels te verstoren.
- Weet dat als de eerste vogels opvliegen, u te dichtbij komt.

Zeehonden

- Vaar niet te dicht langs oevers waar zeehonden rusten.
- Niet varen, ankeren of droogvallen in de buurt van rustende zeehonden.
- Loop er zeker nooit naar toe.
- Weet dat zodra een zeehond zijn kop opsteekt, u te dicht bij de groep komt.

Wat vanzelf spreekt

- Vaar zonder hoge hekgolven.
- Vaar niet sneller dan de wettelijk toegestane snelheid van 20 km per uur (snel-varen is alleen toegestaan in de betonde geulen tussen zee en havens en in de veerbootroutes).
- Gooi geen afval overboord.
- Vermijd harde muziek, luide radio of marifoon.
- Gebruik geen onnodige felle verlichting.
- Houd uw hond aangelijnd.
- Werk niet aan het schip met verf, olie, diesel, oplosmiddelen.
- Ga niet vliegeren. Wadvogels denken dat een vlieger een roofvogel is.
- Probeer niet met motorgeweld los te komen.

Als u zich aan de Erecode houdt:

- Kunnen vogels voldoende eten en rusten om gezond te blijven, voldoende jongen te krijgen en groot te brengen en voldoende vetreserves op te doen voor de lange trekreizen;
- Kunnen zeehonden voldoende rusten om gezond te blijven, te verharen en hun jongen groot te brengen;
- Kunt u blijven genieten van al die rijke en unieke natuur in deze laatste wildernis van Nederland, het Werelderfgoed Waddenzee!

WADVAAARDERS

Wenkend toekomstperspectief?

De traditie van een kritische laatste pagina in ons blad Berichten

De Haas brandt op den Jager los,
De Jager tijgt aan 't vlugten;
o Jager! op het huzepad
Is veel gevaar te duchten.

**komt ten einde.
Want mevrouw
Haes stopt er mee;
daar is een mooie
Nederlandse
uitdrukking voor.
Dit is haar laatste
bericht.**

Vanaf oktober 2015 mocht ik van de redactie van de Wadvaarders Berichten mijn bevindingen op en rond het Wad op papier zetten. Daarbij wierp ik meer dan eens een kritische blik op de verrichtingen van ons als

vereniging. En het bestuur was daarbij af en toe de kop van jut, want het mocht wel een beetje een 'dwars stukkie' zijn, aldus de redactie (zie Berichten nr. 98, januari 2016). Niet alleen het bestuur van onze vereniging, ook beleidsmakers en uitvoerders legde ik onder mijn kritische loop. Dat resulteerde dan in een tekst waar zeker niet iedereen blij mee was, maar waarbij onze lezers dikwijls een licht gegrinnik of een besmuikt lachje niet konden onderdrukken.

"Zo, dat moest dan maar weer eens even gezegd worden", dacht ik vaak als ik mijn dwarse stukkie naar de redactie opstuurde. En zou de redactie het ook deze keer wel plaatsen? Of was ik te dwars geweest, trapte ik te veel tegen het zere been? Met dank aan de redactie constateer ik, dat er nooit een tekst is geweigerd, dat de redactie nooit aan mijn inhoud heeft gesleuteld.

In het najaar van 2016 veranderde de vormgeving van ons verenigingsblad in de glossy die het sinds

die tijd is. Daarmee was niet alleen de vormgeving gemoeid, maar het blad zou ook voor externen interessanter worden. Uit de mond van de redactie: "Er zal meer over de doelstellingen van de vereniging in het vernieuwde blad komen, het bestuur zal meer inbreng gaan leveren. Zoals: "Waar staat de vereniging Wadvaarders voor, waar willen wij over pak hem beet vijf of tien jaar zijn?" (Zie nummer 100, najaar 2016). Dat maakte mij wel kritisch-nieuwsgierig: "Kiek'n wat ut wordt" schreef ik toen.

Tegelijk met de nieuwe vormgeving van de Berichten werd eind 2016 een digitale nieuwsbrief in het leven geroepen. Een gouden greep, de BaW worden veel gelezen. En de website werd ook alsmaar beter. Zo is de communicatie met de leden en met de omgeving van onze vereniging sinds die tijd sterk verbeterd. De groei van het aantal leden, jarenlang rond de 1000, naar meer dan 2000 heeft daar vast alles mee te maken.

Maar ik kan het niet laten mij (nog één maal kritisch) af te vragen waar dat document nou blijft waarin het bestuur een toekomstperspectief schetst: "Waar willen wij als vereniging Wadvaarders over pak hem beet vijf of tien jaar zijn?" Ik hoop dat dit niet alleen een laatste kritische vraag mijnerzijds is, maar dat dit ook als stimulans zal dienen voor het bestuur om een wenkend toekomstperspectief te schetsen. En daarmee bedoel ik wel een inhoudelijk perspectief. Dus niet slechts de geruststellende mededeling dat we van allerlei overlegorganen deel uitmaken, hoe belangrijk dat op zichzelf misschien ook wel kan zijn.

De Wadvaardersdag van 2023 zou een mooie gelegenheid zijn om een dergelijk wenkend perspectief te bespreken met de leden.

Ik wens jullie allen een goede en behouden vaart.

Mevr. M.C. Haes, a.b. 'Waterhaes'

WADVAAARDERS